

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می‌شود.
امام خمینی (ره)

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی
سنجش دوازدهم - جامع نوبت پنجم
(۱۴۰۳/۰۴/۱۲)

علوم انسانی

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می‌باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون‌های آزمایشی سنجش و بهره‌مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون‌ها، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می‌گردد. از شما عزیزان دعوت می‌شود، دیدگاه‌های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

@sanjesheducationgroup

@sanjeshserv

کانال‌های ارتباطی:

ریاضی و آمار

۱. گزینه ۱ درست است

ضلع مربع را x در نظر می‌گیریم. مساحت مربع و مثلث را بر حسب x می‌نویسیم:

$$x^2 = \text{مساحت مربع} \quad \frac{1}{2}(2x) = x = \text{مساحت مثلث}$$

تابع موردنظر را تشکیل داده و بیشترین مقدار آن را محاسبه می‌کنیم.

$$y = \frac{3}{2}x - \frac{1}{4}x^2 \Rightarrow y = -\frac{1}{4}x^2 + \frac{3}{2}x \quad x_S = -\frac{b}{2a} = -\frac{\frac{3}{2}}{2(-\frac{1}{4})} = 3$$

$$y_{\max} = -\frac{1}{4}(3)^2 + \frac{3}{2}(3) = -\frac{9}{4} + \frac{9}{2} = \frac{9}{4} = 2.25$$

۲. گزینه ۴ درست است.

اگر شیر A استخر را در x ساعت پر کند، شیر B استخر را در $x+15$ ساعت پر می‌کند. به این ترتیب در مدت یک ساعت،شیر A، $\frac{1}{x}$ و شیر B، $\frac{1}{x+15}$ و دو شیر با یکدیگر، $\frac{1}{18}$ استخر را پر می‌کنند. معادله را تشکیل داده و حل می‌کنیم.

$$\frac{1}{x} + \frac{1}{x+15} = \frac{1}{18} \Rightarrow \frac{x+15+x}{x(x+15)} = \frac{1}{18} \Rightarrow \frac{2x+15}{x^2+15x} = \frac{1}{18} \Rightarrow$$

$$x^2 + 15x = 36x + 270 \Rightarrow x^2 - 21x - 270 = 0 \Rightarrow (x-30)(x+9) = 0 \Rightarrow x = 30, x = -9$$

مدت زمان نمی‌تواند منفی باشد؛ بنابراین $x = 30$ قابل قبول است. شیر A کل استخر را در ۳۰ ساعت پر کند، بنابراین

$$40 \text{ درصد ظرفیت خالی استخر را در مدت } \frac{40}{100}(30) \text{ ساعت، یعنی } 12 \text{ ساعت پر می‌کند.}$$

۳. گزینه ۲ درست است.

در نمایش زوج مرتبی تابع، زوج مرتب‌هایی که مؤلفه اول یکسان دارند باید دارای مؤلفه‌های دوم مساوی باشند.

$$b+1=12 \Rightarrow b=11 \quad a^2=4 \Rightarrow a=\pm 2$$

در نمایش پیکانی تابع، اگر از یک عضو چند پیکان خارج شده باشد، باید مقادیر انتهای پیکان‌ها مساوی باشند.

$$2c+1=b \Rightarrow 2c+1=11 \Rightarrow 2c=10 \Rightarrow c=5$$

اگر $a=2$ باشد، به عضو $x=2$ از مجموعه اول، دو عضو متمایز $b=11$ و 9 از مجموعه دوم نسبت داده می‌شود که دراین صورت g تابع نخواهد بود؛ بنابراین $a=-2$ قابل قبول است. به این ترتیب داریم: $c-a=5-(-2)=7$

۴. گزینه ۳ درست است.

با استفاده از مختصات نقطه $(0, -1)$ ، مقدار b را به دست می‌آوریم:

$$y = 2x^2 + ax + b \xrightarrow{(0, -1)} -1 = 2(0)^2 + a(0) + b \Rightarrow b = -1$$

با استفاده از طول نقطه رأس $x_S = -2$ ، مقدار a را به دست می‌آوریم:

$$y = 2x^2 + ax - 1 \Rightarrow x_S = -\frac{a}{2(2)} = -2 \Rightarrow a = 8$$

برای تعیین طول نقاط برخورد سهمی $y = 2x^2 + 8x - 1$ با نمودار تابع $f(x) = c$ ، ضابطه توابع را مساوی یکدیگر قرار می‌دهیم.

$$2x^2 + 8x - 1 = c \Rightarrow 2x^2 + 8x - 1 - c = 0$$

اندازه پاره خط AB، با قدرمطلق اختلاف ریشه‌های معادله فوق برابر است.

و می‌دانیم قدر مطلق اختلاف ریشه‌های معادله درجه ۲، $ax^2 + bx + c = 0$ از رابطه $\frac{\sqrt{\Delta}}{|a|}$ به دست می‌آید؛ پس:

$$2x^2 + 8x - 1 - c = 0 \quad \Delta = 8^2 - 4(2)(-1-c) = 64 + 8 + 8c = 72 + 8c$$

$$\overline{AB} = |x_1 - x_2| = 7 \Rightarrow \frac{\sqrt{72 + 8c}}{2} = 7 \Rightarrow \sqrt{72 + 8c} = 14 \Rightarrow 72 + 8c = 196 \Rightarrow 8c = 124$$

$$\Rightarrow c = 15.5$$

اکنون می‌توانیم حاصل bc را به دست آوریم:

$$bc = -1 \times 15.5 = -15.5$$

۵. گزینه ۴ درست است.

ضابطه تابع f را به صورت $f(x) = mx + h$ در نظر می‌گیریم. شیب دو خط موازی با یکدیگر مساوی است. شیب خط $x + 2y = 6$ را به دست می‌آوریم:

$$x + 2y = 6 \Rightarrow 2y = -x + 6 \xrightarrow{\div 2} y = -\frac{1}{2}x + 3 \Rightarrow m = -\frac{1}{2} \Rightarrow f(x) = -\frac{1}{2}x + h$$

با استفاده از $f(2) = 4$ ، عرض از مبدأ f را هم به دست می‌آوریم:

$$f(x) = -\frac{1}{2}x + h \xrightarrow{f(2)=4} -\frac{1}{2}(2) + h = 4 \Rightarrow h = 5 \Rightarrow f(x) = -\frac{1}{2}x + 5$$

محدوده برد تابع f را به دست می‌آوریم:

$$-8 \leq x \leq 10 \xrightarrow{\times -\frac{1}{2}} -5 \leq -\frac{1}{2}x \leq 4 \xrightarrow{+5} 0 \leq -\frac{1}{2}x + 5 \leq 9 \Rightarrow 0 \leq y \leq 9$$

کمترین مقدار برد تابع f ، برابر با صفر است.

۶. گزینه ۲ درست است.

ضابطه تابع درآمد را به دست می‌آوریم:

$$R(x) = x(10000 - 2x) = -2x^2 + 10000x$$

ضابطه تابع سود را به دست می‌آوریم:

$$P(x) = R(x) - C(x) = -2x^2 + 10000x - (125000 + 1000x) = -2x^2 + 9000x - 125000$$

بیشترین سود را محاسبه می‌کنیم:

$$P(x) = -2x^2 + 9000x - 125000 \quad x_s = -\frac{b}{2a} = -\frac{9000}{2(-2)} = 2250$$

$$y_{\max} = -2(2250)^2 + 9000(2250) - 125000 = 10000000$$

۷. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) درست است. (ریاضی و آمار (۱) - ص ۷۷)

(۲) نادرست است؛ زیرا متغیرهایی که با واژه تعداد شروع می‌شوند، در مقیاس کمی نسبتی اندازه‌گیری می‌شوند.

(ریاضی و آمار (۱) - ص ۸۰)

(۳) درست است. (ریاضی و آمار (۱) - ص ۹۳)

(۴) درست است. (ریاضی و آمار (۱) - ص ۱۱۲)

۸. گزینه ۴ درست است.

مجموع داده‌ها با حاصل ضرب تعداد داده‌ها در میانگین برابر است.

$$17 + 7 + 8 + k + 14 + 15 = 6 \times 13 \Rightarrow 61 + k = 78 \Rightarrow k = 17$$

داده ۱۷ که دو بار تکرار شده، مُد است. با حذف مُد، انحراف معیار را محاسبه می‌کنیم:

$$x_i: 7, 8, 14, 15 \quad \bar{x} = 11$$

$$\sigma = \sqrt{\frac{(7-11)^2 + (8-11)^2 + (14-11)^2 + (15-11)^2}{4}} = \sqrt{\frac{50}{4}} = \sqrt{12.5} \approx 3.5$$

۹. گزینه ۲ درست است.

گزاره اصلی یک گزاره شرطی است. گزاره شرطی در صورتی نادرست است که دارای مقدم درست و تالی نادرست باشد. از طرفی گزاره مقدم، یک ترکیب عطفی است و فقط در صورتی درست است که هر دو گزاره تشکیل‌دهنده درست باشند؛ بنابراین:

محسن معلم ریاضی است: (درست)

محسن ساکن شیراز است: (درست)

محسن در دبیرستان محراب تدریس می‌کند: (نادرست)

بررسی گزاره‌ها:

الف) گزاره «محسن ساکن شیراز نیست» نادرست است و ترکیب عطفی آن با هر گزاره‌ای، دارای ارزش نادرست است.

ب) گزاره «محسن در دبیرستان محراب تدریس نمی‌کند» درست است و ترکیب فصلی آن با هر گزاره‌ای، دارای ارزش درست است.

پ) گزاره «محسن در دبیرستان محراب تدریس می‌کند» نادرست است؛ بنابراین گزاره شرطی موردنظر به انتفای مقدم درست است. گزاره‌های «ب» و «پ» دارای ارزش درست هستند.

۱۰. گزینه ۴ درست است.

برای آنکه تابع f همانی باشد، باید ضریب x مساوی با عدد ۱ باشد:

$$2(a-3) = 1 \Rightarrow 2a - 6 = 1 \Rightarrow 2a = 7 \Rightarrow a = \frac{7}{2}$$

برای آنکه تابع g ثابت باشد، باید ضریب x صفر باشد:

$$2b - 3 = 0 \Rightarrow b = \frac{3}{2}$$

حاصل عبارت موردنظر را به دست می‌آوریم:

$$\left. \begin{aligned} f(x) &= x \xrightarrow{b=\frac{3}{2}} f\left(-\frac{1}{b}\right) = f\left(-\frac{2}{3}\right) = -\frac{2}{3} \\ g(x) &= [-a] \xrightarrow{a=\frac{7}{2}} g(x) = \left[-\frac{7}{2}\right] = [-3.5] = -4 \Rightarrow g(c) = -4 \end{aligned} \right\} \Rightarrow f\left(-\frac{1}{b}\right) + g(c) = -\frac{2}{3} - 4 = -\frac{14}{3}$$

۱۱. گزینه ۱ درست است.

در دامنه $-5 \leq x < -2$ با استفاده از مختصات نقطه $(-2, 0)$ و ضابطه $f(x) = -\frac{4}{3}x + b$ مقدار b را به دست می‌آوریم:

$$f(x) = -\frac{4}{3}x + b \Rightarrow 0 = -\frac{4}{3}(-2) + b \Rightarrow b = -\frac{8}{3}$$

می‌دانیم $f(x) = c$ تابع ثابت و نمودار آن خط افقی با شیب صفر است. با توجه به نمودار متوجه می‌شویم در دامنه $-1 \leq x < 0$ مقدار تابع $f(x) = 2$ است. بنابراین $c = 2$ و $a = -1$ هستند.

$x = -b = \frac{8}{3}$ در دامنه $x \geq 0$ قرار دارد. برای محاسبه $f(-b)$ از ضابطه سوم استفاده می‌کنیم.

$$f(x) = [x] - a \quad (x \geq 0) \xrightarrow{a=-1} f(x) = [x] + 1 \Rightarrow f(-b) = f\left(\frac{8}{3}\right) = \left[\frac{8}{3}\right] + 1 = 2 + 1 = 3$$

اکنون می‌توانیم حاصل عبارت مورد نظر را محاسبه کنیم:

$$c \times f(-b) = 2 \times f\left(\frac{8}{3}\right) = 2 \times 3 = 6$$

۱۲. گزینه ۳ درست است.

عبارت $\text{sign}(x) + \text{sign}(-x)$ همواره مساوی صفر است. نیمساز ناحیه اول و سوم نمودار تابع همانی است. بنابراین طول و عرض نقطه با یکدیگر برابر است.

$$(b + \sqrt{3}, \text{sign}(x) + \text{sign}(-x)) = (b + \sqrt{3}, 0) \xrightarrow{y=x} b + \sqrt{3} = 0 \Rightarrow b = -\sqrt{3}$$

حاصل عبارت موردنظر را به دست می آوریم:

$$A = |b + 1| + |1 - b| = |-\sqrt{3} + 1| + |1 + \sqrt{3}| \xrightarrow{\substack{-\sqrt{3} + 1 < 0 \\ 2 < 1 + \sqrt{3} < 3}} A = \sqrt{3} - 1 + 2 = \sqrt{3} + 1$$

۱۳. گزینه ۴ درست است.

اشتراک دامنه توابع f و g مجموعه $\{3, \sqrt{2}, \sqrt{5}, \sqrt{3}\}$ است. دامنه تابع $\frac{f}{g-1}$ به صورت $\{3, \sqrt{2}, \sqrt{5}\}$ داده شده است.

$x = \sqrt{3}$ در دامنه تابع $\frac{f}{g-1}$ وجود ندارد. می توان نتیجه گرفت به ازای $x = \sqrt{3}$ ، مخرج کسر یعنی $(g-1)$ صفر می شود.

$$D_{\left(\frac{f}{g-1}\right)} = D_f \cap D_g - \{x \mid g(x) - 1 = 0\} \Rightarrow$$

$$\{3, \sqrt{2}, \sqrt{5}\} = \{3, \sqrt{2}, \sqrt{5}, \sqrt{3}\} - \{x \mid g(x) - 1 = 0\} \Rightarrow g(\sqrt{3}) - 1 = 0 \Rightarrow g(\sqrt{3}) = 1 \Rightarrow a = 1$$

توابع f و g را نوشته و در اشتراک دامنه آن ها، اعضای بُرد تابع $f+g$ را محاسبه می کنیم:

$$f = \{(2, -1), (3, -1), (\sqrt{2}, 2), (\sqrt{3}, 3), (\sqrt{5}, 0)\}$$

$$g = \{(3, 4), (\sqrt{2}, -1), (-3, 0), (\sqrt{5}, -3), (\sqrt{3}, 1)\}$$

$$(f+g)(3) = -1 + 4 = 3 \quad (f+g)(\sqrt{2}) = 2 - 1 = 1$$

$$(f+g)(\sqrt{3}) = 3 + 1 = 4 \quad (f+g)(\sqrt{5}) = 0 - 3 = -3$$

بُرد تابع $f+g$ مجموعه $\{-3, 1, 3, 4\}$ می باشد و مجموع اعضای آن برابر با ۵ است.

۱۴. گزینه ۳ درست است.

جمعیت فعال سال ۱۴۰۳ را محاسبه می کنیم:

$$5000 - \frac{2}{100}(5000) = 4900$$

برای آن که نرخ بیکاری به ۵ درصد برسد، باید در کل n شغل جدید ایجاد کنیم.

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100 \Rightarrow 5 = \frac{1200 - n}{4900} \times 100 \Rightarrow 5 = \frac{1200 - n}{49} \Rightarrow$$

$$5 \times 49 = 1200 - n \Rightarrow n = 955$$

با احداث کارخانه ۳۵۰ شغل تأمین می شود. برای رسیدن به ۹۵۵ شغل، باید ۶۰۵ شغل دیگر نیز ایجاد شود.

۱۵. گزینه ۲ درست است.

برای آنکه عدد موردنظر زوج باشد، باید رقم یکان آن زوج باشد.

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \boxed{3} \\ \hline \end{array} \quad \substack{0, 2, 8}$$

برای آنکه عدد زوج موردنظر بزرگتر از ۵۰۵۰ باشد، باید رقم هزارگان آن یکی از ارقام ۷، ۸، ۹ باشد.

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline \boxed{3} & \square & \square & \boxed{3} \\ \hline \end{array} \quad \substack{7, 8, 9}$$

شرطی در مورد غیرتکراری بودن ارقام ذکر نشده است؛ بنابراین دو رقم باقی مانده، هر یک از رقم $\{0, 2, 3, 7, 8, 9\}$ می تواند باشد.

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline \boxed{3} & \boxed{6} & \boxed{6} & \boxed{3} \\ \hline \end{array} \Rightarrow n(A) = 3 \times 6 \times 6 \times 3 = 324$$

۱۶. گزینه ۱ درست است.

راننده می‌تواند در هر یک از ۳ ماه فصل بهار متولد شده باشد. سرنشین کنار راننده باید در یکی از ۹ ماه فصل‌های تابستان، پاییز یا زمستان به دنیا آمده باشد. سرنشین سوم می‌تواند در یکی از ۱۰ ماه باقیمانده سال به دنیا آمده باشد. سرنشین چهارم باید در همان ماه تولد مربوط به سرنشین سوم متولد شده باشد.

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{3 \times 9 \times 10 \times 1}{12 \times 12 \times 12 \times 12} = \frac{5}{384}$$

۱۷. گزینه ۴ درست است.

عبارت مجموعه‌ای هر یک از پیشامدهای A و B را می‌نویسیم:

$$C = \{x \in S \mid (x \in A \wedge x \in B)\} \Rightarrow C = (A \cap B)$$

$$D = \{x \in S \mid (x \notin A \vee x \in B')\} \Rightarrow D = (A' \cup B')$$

پیشامد (DUC) را تعیین می‌کنیم:

$$(D \cup C) = ((A' \cup B') \cup (A \cap B)) = S$$

۱۸. گزینه ۲ درست است.

جمله چهارم دنباله بازگشتی را محاسبه می‌کنیم:

$$a_2 = 2a_1 + (-1)^1 = 2(3) - 1 = 5$$

$$a_3 = 2a_2 + (-1)^2 = 2(5) + 1 = 11$$

$$a_4 = 2a_3 + (-1)^3 = 2(11) - 1 = 21$$

جمله نهم دنباله حسابی نیز مساوی ۲۱ است. مجموع هفده جمله ابتدایی دنباله حسابی را محاسبه می‌کنیم:

$$a_9 = 21 \Rightarrow a_1 + 8d = 21$$

$$S_n = \frac{n}{2}(2a_1 + (n-1)d) \Rightarrow S_{17} = \frac{17}{2}(2a_1 + (17-1)d) = \frac{17}{2}(2a_1 + 16d) = \frac{17}{2} \times 2(a_1 + 8d) = 17 \times 21 = 357$$

۱۹. گزینه ۳ درست است.

با استفاده از اطلاعات مسئله، نسبت مشترک و جمله اول دنباله را محاسبه می‌کنیم.

$$a_7 = 8a_1 \Rightarrow a_1 \times r = 8a_1 \times r^6 \xrightarrow{\div(a_1 r)} 1 = 8r^5 \Rightarrow r^5 = \frac{1}{8} \Rightarrow r = \frac{1}{2}$$

$$a_1 = \frac{2}{3}r = \frac{2}{3} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{3}$$

مجموع ۱۰ جمله ابتدایی دنباله را محاسبه می‌کنیم:

$$S_n = a_1 \times \frac{1-r^n}{1-r} \Rightarrow S_{10} = \frac{1}{3} \times \frac{1-(\frac{1}{2})^{10}}{1-\frac{1}{2}} = \frac{1}{3} \times \frac{1-\frac{1}{1024}}{\frac{1}{2}} = \frac{1}{3} \times \frac{1023}{1024} = \frac{1}{3} \times \frac{2 \times 1023}{1024} = \frac{341}{512}$$

۲۰. گزینه ۲ درست است.

با استفاده از قوانین توان و توان‌های گویا، مقدار A را محاسبه می‌کنیم:

$$A = \frac{\sqrt[3]{2^5} \times 2\sqrt{2}}{\sqrt{2}} \xrightarrow{\frac{\sqrt[n]{a^m} = a^{\frac{m}{n}}}{\frac{1}{2^6} \times 2^1 \times 2^2}} A = \frac{\frac{5}{2^3} \times 2^1 \times 2^2}{\frac{1}{2^6}} = \frac{2^6}{2^6} = 2^3 = 8$$

ریشه سوم A^2 را محاسبه می‌کنیم:

$$A = 8 \Rightarrow A^2 = 64 \Rightarrow \sqrt[3]{A^2} = \sqrt[3]{64} = \sqrt[3]{4^3} = 4$$

زبان و ادبیات فارسی

۲۱. گزینه ۲ درست است.

- رواج نثر داستانی، تمثیلی و عرفانی از ویژگی‌های نثر سده‌های پنجم و ششم یعنی دوره سلجوقی دوم و خوارزمشاهیان است.
- تمثیل و استشهاد به آیات و احادیث و اشعار از ویژگی‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی است.
- تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی از ویژگی‌های نثر دوره سامانی است.
- (علوم و فنون ادبی (۱) - درس ۴ و ۷؛ سطح دشواری: آسان)

۲۲. گزینه ۳ درست است.

- بدبینی شاعران نسبت به دنیا و بریدن از آن، شکایت از روزگار، بیان ناخرسندی فرزندگان از اوضاع زمانه خویش و طرح نابسامانی‌های اجتماعی از مضامین برجسته شعر این دوره‌اند.
- بررسی گزینه‌ها:

- در گزینه «۱» شکایت از روزگار، در گزینه «۲» بریدن از دنیا و توجه به آخرت و در گزینه «۴» بدبینی نسبت به دنیا دیده می‌شود.
- ولی گزینه «۳» توصیف طبیعت و زیبایی آن است که از ویژگی‌های شعر سبک خراسانی و دوره اول شعر است.
- (علوم و فنون ادبی (۱) - درس ۷؛ سطح دشواری: متوسط)

۲۳. گزینه ۴ درست است.

طبقه‌بندی شعر براساس نظریه ارسطو:

- براساس نام نویسنده؛ مانند سبک فردوسی، سبک بیهقی
- براساس زمان و دوره اثر؛ مانند سبک دوره غزنوی
- براساس موضوع و نوع؛ مانند سبک عرفانی، سبک حماسی
- براساس محیط جغرافیایی؛ مانند سبک آذربایجانی، سبک خراسانی
- براساس (به تناسب) مخاطب؛ مانند سبک تعلیمی، سبک فکاهی
- براساس هدف؛ مانند سبک تعلیمی، سبک فکاهی
- براساس قلمرو دانشی؛ مانند علمی و فلسفی
- (علوم و فنون ادبی (۱) - صفحات ۶۱ و ۶۰؛ سطح دشواری: متوسط)

۲۴. گزینه ۲ درست است.

متن‌های ادبی با تصنع و تکلف همراه است.

- (علوم و فنون ادبی (۲) - ص ۸۵؛ سطح دشواری: آسان)

۲۵. گزینه ۱ درست است.

ویژگی‌های ادبی شعر سبک هندی:

- در شعر برخی از شاعران شاخص این دوره، استفاده از آرایه‌های ادبی از جمله تشبیه بسیار رواج دارد. تلمیح نیز در مضمون‌سازی نقش فعالی دارد. حسن تعلیل، حس آمیزی، تمثیل و اسلوب معادله نیز از دیگر آرایه‌های پرکاربرد این سبک‌اند.
- استفاده از ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ نیز در شعر این دوره رایج است.
- در بیت گزینه «۱» هیچ‌یک از ویژگی‌های ادبی شعر سبک هندی دیده نمی‌شود.
- بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) در مصراع اول آرایه حسن تعلیل دیده می‌شود.

- (۳) در این بیت آرایه اسلوب معادله دیده می‌شود.

- (۴) در این بیت ردیف طولانی به‌کار رفته است.

- (علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۱۰؛ سطح دشواری: دشوار)

۲۶. گزینه ۲ درست است.

اصلاح عبارت:

گروهی از شاعران دوره بازگشت به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند؛ افرادی مانند صبا کاشانی، قآنی شیرازی و **سروش اصفهانی** از این گروه‌اند. گروه دیگر غزل‌سرایی را به سبک حافظ، سعدی و دیگر شاعران سبک عراقی پیش گرفتند. شاعرانی مانند نشاط اصفهانی، فروغی بسطامی و **مجمّر اصفهانی** از این گروه‌اند. (علوم و فنون ادبی (۳) - ص ۱۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۲۷. گزینه ۴ درست است.

جای پای خون (سید مهدی شجاعی) - در کوچه آفتاب (قیصر امین‌پور) - مدار صفر درجه (احمد محمود) - زیارت (جلال آل‌احمد) بررسی گزینه‌ها:

(۱) سفر ششم (علی مؤذنی) - تنفس صبح (قیصر امین‌پور) - همسایه‌ها (احمد محمود) - خسی در میقات (جلال آل‌احمد)
(۲) ضیافت (سیدمهدی شجاعی) - ظهر روز دهم (قیصر امین‌پور) - آتش خاموش (سیمین دانشور) - ارزیابی شتابزده (جلال آل‌احمد)
(۳) ظهور (علی مؤذنی) - بی‌بال پریدن (قیصر امین‌پور) - آینه‌های دردبار (هوشنگ گلشیری) - سه‌تار (جلال آل‌احمد)
(۴) کشتی پهلوگرفته (سیدمهدی شجاعی) - آینه‌های ناگهان (قیصر امین‌پور) - زمین سوخته (احمد محمود) - دید و بازدید (جلال آل‌احمد)

(علوم و فنون ادبی (۳) - درس ۷؛ سطح دشواری: دشوار)

۲۸. گزینه ۳ درست است.

اصلاح عبارت‌های نادرست:

(ب) از ویژگی‌های نثر دوره مقاومت روی آوردن به داستان کوتاه و ترجمه آثار داستانی آمریکای لاتین است.
(ت) اندیشه حاکم بر داستان‌های دهه اول پس از پیروزی انقلاب اسلامی ابتدا، سیاسی و در مرحله بعد اجتماعی است.
(ث) در شعر سنتی دوره انقلاب تقلید از سبک عراقی و خراسانی و تمایل به آن‌ها زیاد است.
(علوم و فنون ادبی (۳) - درس‌های ۷ و ۱۰؛ سطح دشواری: متوسط)

۲۹. گزینه ۲ درست است.

تشبیه‌ها: شهر شعر (اضافه تشبیهی)، شبستان شعر (اضافه تشبیهی)، گل زرد شمع (اضافه تشبیهی)، شاخه شمعدان (اضافه تشبیهی)، گلخانه تن (اضافه تشبیهی)
استعاره‌ها: دروازه‌های شعر: استعاره مکنیه (شعر همچون شهری است که دروازه دارد.) / پادشاه باستانی: استعاره مصرّحه از «معشوق» / نفس نسیم: استعاره مکنیه (نسیم همچون انسانی است که نفس دارد.) / سینّه پرده‌های حریر...: استعاره مکنیه (پرده‌های حریر همچون انسانی هستند که سینه‌شان می‌تپد.) / درخشیدن چشم: استعاره مکنیه (چشم همچون چراغی است که می‌درخشد.)

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۳ و ۹؛ سطح دشواری: متوسط)

۳۰. گزینه ۳ درست است.

در این بیت، «خطّ» معشوق در قالب لفّ و نشر مرتّب و با استفاده از تشبیه، به «بنفشه» و «لب» معشوق نیز به «شکر» تشبیه شده است؛ یعنی از نظر شاعر، «خطّ معشوق، بنفشه است؛ و لب معشوق، شکر است».

بررسی سایر گزینه‌ها:

در سایر ابیات، لفّ و نشر نامرتّب (مشوّش) و آمیخته به تشبیه بلیغ اسنادی به کار رفته؛ یعنی دو پدیده، با استفاده از این آرایه‌ها، به دو پدیده دیگر مانند شده‌اند؛ به این شکل:

(۱) روز، زر (طلای) سپید است؛ و شب، سیم (نقره) سیاه است.
(۲) کمان اسد، قوس قُزح (رنگین کمان) است؛ و سر پیکان (نوک فلزی تیر) اسد، نیش عقرب است.
(۴) چشم من دریای پرآب است؛ و دل من صحرای پرآتش است.
(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۳ / علوم و فنون ادبی (۳) - درس ۶؛ سطح دشواری: متوسط)

۳۱. گزینه ۳ درست است.

بررسی آرایه‌های بیت:

استعاره مکنیه: تن دین (نسبت دادن تن به دین، استعاره مکنیه و تشخیص است.) / مجاز: «خط» مجازاً به معنی «نوشته، مکتوب، نامه و ...» است. / کنایه: «سیه بودن خط عمر» کنایه از «گناهکار بودن» است. / ایهام تناسب: «خط» به دو معنا به کار رفته: ۱- نوشته، مکتوب، نامه (معنای اصلی و موردنظر) ۲- موهای رسته بر صورت (معنای غیراصولی که با «خال» تناسب دارد.) / تضاد: سپید ≠ سیه (سیاه)

بررسی آرایه‌ها در سایر گزینه‌ها:

(۱) استعاره مکنیه: نسبت دادن صفات «دلتنگ و خندان» و نیز فعل‌های «آمدن» و «برخاستن» به غنچه، استعاره مکنیه و تشخیص است. / کنایه: «دلتنگ» کنایه از «غمگین و ناراحت» و «خندان بودن گل» نیز تعبیری کنایه‌آمیز از «شکفتن گل» است. / تضاد: رفتن ≠ آمدن / مجاز: ندارد / ایهام تناسب: در واژه «به» (در مصراع اول) می‌توان ایهام تناسب در نظر گرفت؛ به این صورت: «به» ۱- بهتر (معنای اصلی و مورد نظر) ۲- میوه به (معنای غیراصولی که با «باغ» تناسب دارد.)

(۲) استعاره مکنیه: دست چرخ (نسبت دادن «دست» به چرخ، استعاره مکنیه و تشخیص است.) / کنایه: ندارد / مجاز: «نگین» مجازاً به معنی «انگشتری» است؛ ضمن آن که «دست» در مصراع دوم نیز می‌تواند مجازاً به معنی «انگشت» باشد. / ایهام تناسب: ندارد / تضاد: ندارد

(۴) استعاره مکنیه: نسبت دادن عمل «گریه کردن، ماتم داشتن، در فکر بودن» به شمع، استعاره مکنیه و تشخیص است. / کنایه: «تار بودن (تاریک بودن) شب» کنایه از «دردمند بودن و غم و اندوه داشتن» است. / تضاد: «نیست ≠ است» و «صبح ≠ شب» / مجاز: ندارد. / ایهام تناسب: ندارد.

(ترکیبی؛ سطح دشواری: دشوار)

۳۲. گزینه ۴ درست است.

بررسی آرایه‌های بیت:

- تشخیص: نسبت دادن عمل «استادن (= ایستادن)» و «رفتن» به شمع، استعاره مکنیه و تشخیص است.
- واج‌آرایی: تکرار صامت «ن» (۷ بار) در کل بیت و نیز صامت‌های «ت» (۴ بار) و «س» (۳ بار) در مصراع دوم
- اسلوب معادله: مصراع دوم، معادل و مصداقی برای مصراع اول است و اجزای دو مصراع را می‌توان دوبه‌دو به این صورت معادل هم قرار داد: «روشن‌دلان = شمع»؛ «در وطن ماندن = استادن»؛ «سفر کردن = گرم رفتن بودن»
- متناقض‌نما (پارادوکس): استادن و در عین حال گرم رفتن بودن، متناقض‌نماست.
- مراعات نظیر: بین «سفر و وطن» و نیز بین «شمع و گرم و روشن (در «روشن‌دلان»)» مراعات نظیر برقرار است.
- ایهام تناسب: «گرم رفتن بودن» به دو معنا به کار رفته: ۱- مشغول رفتن بودن (معنای اصلی و موردنظر) ۲- گرم و پرحرارت بودن در اثر رفتن (تحلیل رفتن و آب شدن) (معنای غیراصولی که با «شمع و روشن (در «روشن‌دلان»)» تناسب دارد.
بررسی آرایه‌ها در سایر گزینه‌ها:

(۱) تشخیص: نسبت دادن «اشک ریختن و قهقه زدن (خندیدن)» به مینا (شیشه) - که مجازاً به معنی «جام شراب» است - استعاره مکنیه و تشخیص است. / واج‌آرایی: تکرار صامت «ت» (۵ بار) و نیز صامت‌های «ب» و «ر» (هر کدام ۳ بار در مصراع اول) - که تا حدودی محسوس‌اند. / اسلوب معادله: مصراع دوم، معادل و مصداقی برای مصراع اول است؛ به این صورت: خنده بی‌جا، گریه بی‌اختیار را در پی دارد (خنده بی‌جا سبب می‌شود که آدمی از خنده کردن و شادی خود پشیمان شود و به گریه بيفتد)؛ همان‌طور که قهقه مینا (جام شراب) با اشک ریختن آن همراه است. (اجزای دو مصراع را می‌توان دوبه‌دو به این شکل معادل هم قرار داد: «خنده بی‌جا = قهقه زدن»؛ «گریه بی‌اختیار = اشک تلخ ریختن») / متناقض‌نما (پارادوکس): در هم پیوسته بودن اشک ریختن و قهقه زدن / مراعات نظیر: بین «خنده و قهقه (قهقه زدن)» و نیز بین «گریه و اشک» مراعات نظیر وجود دارد. / ایهام تناسب: ندارد
(۲) تشخیص: ندارد / واج‌آرایی: تکرار محسوس صامت «س» (۳ بار در مصراع اول) و مصوت بلند «ا» (۴ بار) و صامت «ر» (۳ بار) در مصراع دوم / اسلوب معادله: ندارد / متناقض‌نما (پارادوکس): ندارد / مراعات نظیر: بین «سنگ و شیشه» و نیز بین «مستی و شیشه» (مجازاً به معنی «جام شراب») مراعات نظیر هست. / ایهام تناسب: ندارد

۳) تشخیص: ندارد / واج آرایبی: تکرار صامت‌های «ت» (۷ بار در کل بیت) و مصوّت بلند «ی» (۵ بار در کل بیت) / اسلوب معادله: ندارد / متناقض‌نما (پارادوکس): ندارد / مراعات نظیر: بین «شمع و پرتو» و نیز بین «بخت (در «تیره‌بختی») و اقبال» مراعات نظیر وجود دارد. / ایهام تناسب: «از بلندی» به دو معنا به کار رفته: ۱- به سبب بلندی و داشتن جایگاه و مرتبه بلند (معنای اصلی و موردنظر) ۲- از محل بلند و مرتفع (معنای غیراصولی که با «پستی» (به معنای محل پست و کم‌ارتفاع) تناسب دارد. / همچنین «پستی» به دو معنا به کار رفته: ۱- پست و بی‌ارزش شدن (معنای اصلی و موردنظر) ۲- محل پست و کم‌ارتفاع (معنای غیراصولی که با «بلندی» (به معنای «محل بلند و مرتفع») تناسب و به گونه‌ای تضاد دارد. (ترکیبی؛ سطح دشواری: متوسط)

۳۳. گزینه ۴ درست است.

در این ابیات، آرایه‌های «ایهام تناسب»، «کنایه»، «موازنه»، «ایهام»، «جناس تام» و «لفّ و نشر نامرتب (مشویش)» به کار نرفته؛ بنابراین گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» نادرست است.

بررسی آرایه‌های گزینه درست:

- نغمه حروف (واج آرایبی): تکرار محسوس صامت «ر» (۱۱ بار در بیت اول و ۵ بار در بیت دوم)، صامت «ن» (۸ بار در بیت اول و ۸ بار در بیت دوم)، صامت «ش» (۵ بار در بیت دوم)

- تشبیه: ۱- این (زرد گل = گل زرد) چو زرّین چشم (چشم زرّین و طلایی‌رنگ) است. ۲- آن (نسترن) چو سیمین‌گوش (گوش سیمین و نقره‌ای رنگ) است.

- لفّ و نشر مرتب: دو پدیده در بیت اول در قالب لفّ و نشر مرتب و آمیخته به تشبیه، به ترتیب به دو پدیده در بیت دوم مانند شده‌اند؛ به این شکل: زردگل - که روی خود را بر نسترن نهاده - چو زرّین چشم (چشم زرّین) است که بر آن چشم‌بند سیمین نهاده باشند؛ و از طرفی، نسترن - که زردگل را در کنار (آغوش) خود گرفته - چو سیمین‌گوش (گوش سیمین و نقره‌ای رنگ) است که گوشواره زرّین بر آن قرار دارد.

- تشخیص: نسبت دادن «روی (چهره)» به زردگل و نیز نسبت دادن «کنار (آغوش)» و عمل «در کنار گرفتن (در آغوش گرفتن)» به نسترن، استعاره مکنیه و تشخیص است.

بررسی سایر آرایه‌های ابیات:

- مراعات نظیر: بین «زردگل و نسترن»، «روی (چهره) و کنار (آغوش و بغل)»، «زرّین و سیمین»، «چشم و چشم‌بند»، «گوش و گوشوار» مراعات نظیر وجود دارد.

- جناس ناقص: بر، در (در بیت اول)

- استعاره: ۱- «سیمین چشم‌بند (چشم‌بند سیمین)» استعاره مصرّحه از «گل نسترن» که بر زردگل قرار گرفته ۲- «زرّین گوشوار» استعاره مصرّحه از «زرد گل» که در آغوش نسترن قرار دارد.

- تکرار: «زرد گل، بینی، نسترن» (در بیت اول) و «زرّین، گوش» (در بیت دوم)

(ترکیبی؛ سطح دشواری: متوسط)

۳۴. گزینه ۳ درست است.

در این بیت، آرایه‌های «تضاد، مجاز، ایهام، استعاره مصرّحه» به کار نرفته؛ بنابراین گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» غلط است. بررسی آرایه‌های گزینه درست:

- جناس تام: «لب» اول (لبه و کناره، ساحل)؛ «لب» دوم و نیز «لب» در واژه «نوش لبان» (عضوی از چهره)

- حسن تعلیل: دلیل وجود غنچه‌های بسیار بر ساحل رودخانه (دجله)، انعکاس فراوان نور لب‌های سرخ‌رنگ و غنچه‌گون زیبارویان است که سبب شده غنچه‌های بسیار بر ساحل دجله پدید بیاید.

- اغراق: اغراق در شدت و فراوانی نور یا درخشش لب‌های سرخ‌رنگ و غنچه‌گون زیبارویان

- کنایه: «نوش لبان» کنایه از «زیبارویان، معشوقگان زیبارو»

سایر آرایه‌های بیت:

- تشبیه گسترده: پشت زمین چون روی (چهره) فلک، غنچه غنچه (پر از غنچه) شده.

- واج آرایبی: تکرار محسوس صامت «ب» (۵ بار در مصراع اول) و صامت «ل» (۵ بار در کل بیت)

- تشخیص: نسبت دادن «روی» (چهره) به فلک، استعارهٔ مکنیه و تشخیص است.
 - تناسب (مراعات نظیر): بین «فلک و زمین» می‌توان آرایهٔ تناسب قائل بود. (در ضمن، «روی» در مصراع دوم به معنای «چهره» است؛ بنابراین با واژهٔ «پشت»، آرایهٔ «تضاد» ایجاد نمی‌کند.)
 (ترکیبی؛ سطح دشواری: دشوار)

۳۵. گزینه ۱ درست است.

در ابیات «ب»، «ث» و «ج»، به ترتیب، آرایه‌های «ترصیع»، «پارادوکس» و «اسلوب معادله» به کار رفته است.
 بررسی آرایه‌ها در ابیات:
 الف) ایهام تناسب: «دستان» به دو معنی به کار رفته: ۱- حيله و فریب، مکر، ترفند (معنای اصلی و موردنظر) ۲- لقب زال - پدر رستم - (معنای غیراصلی که با «زال» تناسب دارد.) / تضاد: زال (پیر سفیدموی) ≠ طفل
 ب) کنایه: ۱- «دوخته چشم» کنایه از «کور، نابینا» ۲- «بسته گلو» کنایه از «لال، ساکت و خاموش» / ترصیع: ندارد
 پ) تضمین: شاعر حدیث «الصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ (صبر کلید گشایش در کارهاست)» را در مصراع دوم این بیت خود تضمین کرده است. / اشتقاق: صبر، صابران
 ت) حسن تعلیل: دلیل شکفته شدن گل، خمیازه کشیدن گل از سر بی‌نشاطی آن دانسته شده - که دلیلی غیرواقعی اما ادبی است. - / تناسب: بین «گل و شکفته» و نیز بین «روی (چهره) و دل» تناسب برقرار است.
 ث) تلمیح: عبارت «دو نفخ صور» اشاره دارد به دمیدن حضرت اسرافیل (ع) در صور (شیپور) در قیامت برای برانگیختن مردگان (بعث) پس از مردن و میراندن آن‌ها (صَعَق) / پارادوکس: ندارد (شاعر با استفاده از آرایهٔ «لف» و نشر مرتب می‌گوید: در خشم ممدوح، زهر وجود دارد؛ و در رضای ممدوح، پادزهر وجود دارد. بنابراین زهر و پادزهر با هم به صورت یکجا جمع نشده‌اند تا پدیدآورندهٔ آرایهٔ پارادوکس باشند.)
 ج) اسلوب معادله: ندارد. (مصراع دوم، مثال و معادل و مصداقی برای مصراع اول نیست تا آرایهٔ «اسلوب معادله» پدید آورد. «زمین خشک» استعارهٔ مصرّحه از «زاهد» است.) / اغراق: نوشیدن صد جام شراب و در عین حال مست نشدن و سیراب نگشتن از آن، «اغراق» است.

(ترکیبی؛ سطح دشواری: دشوار)

۳۶. گزینه ۲ درست است.

بررسی آرایه‌ها در ابیات:
 پ) تشبیه نهفته یا پنهان: «سر زلف» معشوق با تشبیه نهفته، به «سلسله (زنجر)» مانند شده است.
 ت) حس آمیزی: آواز شنیدن از رنگ (در عبارت «زین رنگ، آوازِ تبرا شوند») حس آمیزی است - که در آن، دو حس شنوایی و بینایی درآمیخته شده است. -
 ث) استعارهٔ مصرّحه: «داغ لاله»، استعارهٔ مصرّحه از «سیاهی وسط گل لاله» است - که همچون داغ بر دل او نهاده شده است. -
 الف) تلمیح: مصراع دوم، اشاره دارد به داستان حضرت یوسف (ع) و اینکه زنان مصری با دیدن جمال خیره‌کنندهٔ حضرت یوسف (ع) دست‌های خود را بریدند.
 ب) اسلوب معادله: مصراع دوم، مثال و معادل و مصداقی برای مصراع اول است؛ به این صورت: «با وجود حُسن معنی، خواهش کردن صورت (خواستارِ صورت و ظاهر بودن) خطاست؛ همان‌طور که با وجود لیلی، نباید دامن محمل او را گرفت. (اجزای دو مصراع را می‌توان به این شکل، معادل هم قرار داد: «حُسن معنی - لیلی»؛ «صورت - دامن محمل»؛ «خطا بودن خواهش (خواهش نکردن) = نباید گرفتن»)
 (ترکیبی؛ سطح دشواری: متوسط)

۳۷. گزینه ۳ درست است.

در این گزینه حرف روی در مصراع نخست (ب) ساکن و در مصراع دوم (به) متحرک است؛ به عبارتی، در واژه‌های قافیه، حروف قافیه از نظر تلفظ و نوشتار یکسان نیستند که این مورد باعث نادرستی قافیه می‌شود.
 بررسی قافیه در سایر گزینه‌ها:

(۱) واژه‌های قافیه: رفته‌ای، آشفته‌ای / حرف اصلی قافیه: ـَ فت، ـُ فت (مصوت کوتاه + صامت + صامت: طبق قاعده ۲) / حروف الحاقی: ـه ای [اگرچه مصوت کوتاه در واژه‌های قافیه متفاوت (در یکی «ـَ» و در دیگری «ـُ») است، اما چون به آخر واژه‌های قافیه حروفی الحاق شده، قافیه شدن دو واژه درست است.]

(۲) واژه‌های قافیه: می‌رود، بُود / حروف اصلی قافیه: ـو، ـُ و (مصوت کوتاه + صامت: طبق قاعده ۲) / حروف الحاقی: ـد [در این بیت نیز، اگرچه مصوت کوتاه در واژه‌های قافیه متفاوت (در یکی «ـَ» و در دیگری «ـُ») است، اما چون به آخر واژه‌های قافیه حروف «ـد» الحاق شده، قافیه شدن این دو واژه با یکدیگر درست است.]

(۴) واژه‌های قافیه: آسمان، ساقیان / حروف اصلی قافیه: ان (مصوت بلند + صامت: طبق قاعده ۲) / حروف الحاقی: ندارد [«ان» در واژه «آسمان» جزو اصل واژه و در واژه «ساقیان» پسوند و علامت جمع است و چون «ان» در واژه‌های قافیه به یک معنا به کار نرفته و تکراری نیست، قافیه شدن دو واژه با هم درست است.]
(علوم و فنون ادبی (۱)، درس ۱۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۳۸. گزینه ۲ درست است.

ردیف: داشتی / واژه‌های قافیه: بر (پیشوند فعلی)، دلبر / حروف اصلی قافیه: ـر (مصوت کوتاه + صامت: طبق قاعده ۲) / حرف روی: «ر» / حرف الحاقی: ندارد
بررسی دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها:

(۱) اگرچه قافیه طبق قاعده «۲» ساخته شده، اما قافیه حرف الحاقی ندارد. [با فرض قافیه دانستن واژه‌های «برداشتی» و «داشتی»، باز هم «ی» حرف الحاقی خواهد بود نه حرف روی.]
(۳) حروف قافیه - چنان که گفته شد - بر اساس «مصوت کوتاه + صامت (ـَ + ر)» ساخته شده و فاقد حروف الحاقی است.
(۴) بیت، ذوقافیتین (دارای دو قافیه) نیست.

۳۹. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) وزن تمام گزینه‌ها «فعولن فعولن فعلن فعل» است. هجای سوم مصراع نخست دارای اختیار تغییر «کمیت مصوت کوتاه به بلند» است.
(۲) هجای پنجم مصراع دوم، دارای اختیار مورد نظر است.
(۳) فاقد اختیار مورد نظر است.
(۴) هجای پنجم هر دو مصراع دارای این اختیار است.
(علوم و فنون ادبی (۳)، درس پنجم؛ سطح دشواری: آسان)

۴۰. گزینه ۳ درست است.

تقطیع مصراع ۱	گو ی دان زل	ف لا چ خا	هم وصل
علامت هجایی	— — U —	— U — U	— —
تقطیع مصراع ۲	چن د گو ید	س یا ه رو	لا لا
علامت هجایی	— — U —	— U — U	— —
وزن	فاعلاتن	مفاعلن	فع لن

این بیت فاقد اختیار تغییر کمیت مصوت است؛ بنابراین پاسخ درست گزینه (۳) است.

بررسی سایر اختیارات شاعری:

حذف همزه: هجای سوم مصراع اول / ابدال: هجای نهم هر دو مصراع (هم - لا) [در رکن پایانی هر دو مصراع، به جای «— U —»: فَعْلُنْ] از «— —»: فَعْلُنْ استفاده شده است. [بلند بودن هجای پایانی: آخرین هجای مصراع اول (وصل) / آوردن فاعلاتن به جای فَعْلَاتن: اولین رکن هر دو مصراع (علوم و فنون ادبی (۳)، درس ۵ و ۸؛ سطح دشواری: متوسط)]

۴۱. گزینه ۱ درست است.

تقطیع مصراع ۱	تَل خِی یُ شِی	ری نی یَ شا	می خَ تَسْت
علامت هجایی	-U-X- U	-U-X- U	-U-
تقطیع مصراع ۲	کَس نَ خُ رَد	نو شُ شِ کَر	با پِ یُون
علامت هجایی	-UU-	-UU-	-U-
وزن	مفتعلن	مفتعلن	فاعِلن

(علوم و فنون ادبی (۲) - درس ۸؛ سطح دشواری: آسان)

۴۲. گزینه ۴ درست است.

سُم می رَ	نَد بَ خَاک		
U--	-U-		
مفعول	فاعلن		
گُن جَش ک	ها یِ گُر س	نَ اَز پی شِ	پا یِ او
U--	U-U-	U--U	-U-
مفعول	فاعلات	مفاعیل	فاعلن
پَر وا ز	می کُ نَد		
U--	-U-		
مفعول	فاعلن		

(علوم و فنون ادبی (۳) - درس ۲؛ سطح دشواری: متوسط)

۴۳. گزینه ۱ درست است.

بررسی اوزان ابیات:

الف و پ) مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن (= مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن) ← وزن دوری
ب و ت) مستفعلن مفاعل مستفعلن فَعَل (= مفعول فاعلات مفاعیل فاعِلن) ← وزن ناهمسان
(علوم و فنون ادبی (۳ و ۲) - درس ۲ و ۱۱؛ سطح دشواری: آسان)

۴۴. گزینه ۲ درست است.

تقطیع مصراع ۱	گَر کُ نَ دَان	شو خِ یَکِ کِ	رِش مِ بَ کَا	رَت
علامت هجایی	-UU-	U-U-	-UU-	-
تقطیع مصراع ۲	دَس تَ دِل	خِی شِ رَا بَ	کَا رَ نَ بَی	نِی
علامت هجایی	-UU-	U-U-	-UU-	-
وزن	مفتعلن	فاعلات	مفتعلن	فَع

بررسی وزن سایر گزینه‌ها:

(۱) مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن (-U-U/-UU-/-U-U/-UU-)

(۳) مفتعلن فاعلات مفتعلن (-UU-/-U-U/-UU-)

(۴) «مستفعل فاعلات مفعولن فَع (-U-U/-UU-/-UU-/-UU-)/» = «مفعول مفاعلن مفاعیلن فَع

(-U-U/-UU-/-UU-/-UU-)/»

(علوم و فنون ادبی (۳) - درس ۲؛ سطح دشواری: متوسط)

۴۵. گزینه ۴ درست است.

ب: هزج - الف) متقارب - ث: رمل

بررسی اوزان ابیات:

الف) فعولن فعولن فعولن

ب) مفاعیلن مفاعیلن فعولن

پ) مستفعّلن فعولن مستفعّلن فعولن (= مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن)

ت) مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعّلن

ث) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعّلن

ج) مستفعّلن مستفعّلن مستفعّلن مستفعّلن

(علوم و فنون ادبی (۳) - درس ۱۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۴۶. گزینه ۱ درست است.

در بیت دوم «چون گویم» ردیف نیست؛ زیرا ردیف به کلمه یا کلماتی می‌گویند که بعد از واژه‌های قافیه عیناً از نظر لفظ و معنا تکرار شوند، درحالی‌که این بیت «ذوقافیتین» است و واژه‌های «چون» و «گویم» در دو مصراع این بیت، معناهای متفاوتی دارند و پدیدآورنده آرایه جناس همسان (تام) هم هستند.

بررسی قافیه‌ها در این بیت: قافیه‌های اصلی: «گویم» در مصراع اول (به معنای «بگویم» ← گوی (بن مضارع) + شناسه «-م»)، «گویم» در مصراع دوم (به معنای «گوی هستم» ← گوی (توپ، از ابزار بازی گوی و چوگان) + «-م = هستم») واژه‌های قافیه دوم: «چون» در مصراع اول (به معنای «چگونه»)، «چون» در مصراع دوم (به معنای «شبیهِ، مانند») بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) تشبیه: ۱- آب چشم همچون گویم ۲- به چوگان بزند چون گویم/ جناس همسان (تام): ۱- چون (در مصراع سوم)، چون (در مصراع چهارم) ۲- گویم (در مصراع سوم)، گویم (در مصراع چهارم)

۳) در این ابیات، شاعر دردمند و مهجور، از بی‌توجهی معشوق و جفای او در حق خود گله و شکایت می‌کند.

۴) وزن ابیات رباعی، در اصل به صورت «مستفعّلُ مستفعّلُ مستفعّلُ فُعْ: UU-- / UU-- / UU-- / -» است اما شاعر با استفاده از اختیار وزنی ابدال، در رکن سوم هر چهار مصراع، به جای «UU--: مستفعّلُ» رکن «---: مفعولن» آورده؛ یعنی به جای دو هجای کوتاه در رکن «UU--» یک هجای بلند (-) آورده است. از طرفی، در رکن دوم مصراع‌های اول و سوم نیز با استفاده از اختیار وزنی قلب، به جای رکن «UU--: مستفعّلُ» رکن «U-U: فاعلاتن» آورده؛ به عبارتی، جای یک هجای بلند و کوتاه کنار هم را جابه‌جا کرده است.

۴۷. گزینه ۱ درست است.

مفهوم مشترک ابیات به جز گزینه (۱) ناپایداری دنیا و ضرورت خوش‌دلی است؛ اما گزینه (۱) فقط به ناپایداری دنیا اشاره دارد. (علوم و فنون ادبی (۱) - ص ۹۸؛ سطح دشواری: متوسط)

۴۸. گزینه ۳ درست است.

مفهوم بیت اول: مورد ملامت و سرزنش واقع شدن به سبب بی‌بهرگی از عشق (در این بیت، منظور از «سلامت»، بی‌بهره بودن شاعر از عشق است که سبب می‌شود مورد ملامت و سرزنش اطرافیان قرار گیرد). مفهوم بیت دوم: بی‌توجهی عاشق به ملامت و سرزنش دیگران در راه عشق؛ ملامت کشیدن در راه عشق بررسی مفهوم مشترک ابیات در سایر گزینه‌ها:

(۱) برتری زیبایی‌های معشوق بر سایر مظاهر زیبایی

(۲) صبر و شکیبایی نداشتن عاشق در راه عشق

(۴) امیدواری به وصال معشوق و پایان یافتن روزگار فراق

(علوم و فنون ادبی (۲)؛ سطح دشواری: دشوار)

۴۹. گزینه ۲ درست است.

ابیات «الف»، «پ»، «ج» و «د» دارای مفهوم مشترک و یکسان‌اند.

مفهوم مشترک ابیات: تقدیرگرایی؛ بی‌اختیار بودن انسان در سرنوشت خود؛ اعتقاد به جبر و خواست و تقدیر خداوندی

بررسی مفهوم سایر ابیات:

بیت «ب» ناپایداری احوال دنیا؛ سپری شدن روزگار خوشی و فرا رسیدن ایام ناخوشی
بیت «ت» عدم توجه و دل‌بستگی به دنیا و امور مادی؛ بی‌تعلقی و وارستگی؛ ترک تعلقات دنیوی و مادی
بیت «ث» توصیه به خوش‌باشی و خوش‌گذرانی در ایام عمر
(علوم و فنون ادبی (۲)؛ سطح دشواری: متوسط)

۵۰. گزینه ۳ درست است.

صورت سؤال و گزینه (۳) دارای این مفهوم‌اند که گشایش نتیجه شکیبایی است.
مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها «صبر و شکیبایی نداشتن در راه عشق» است.
(علوم و فنون ادبی (۳)؛ سطح دشواری: متوسط)

علوم اجتماعی

۵۱. گزینه ۲ درست است.

- وقتی اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی را در ارتباط با هم در نظر بگیریم، «نهادهای اجتماعی» آشکار می‌شوند.
- رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی و دینی جهان، سبب پیدایش و رشد برخی نهضت‌های جدید دینی شده است که از آن با عنوان «پروتستانتیسم» یاد می‌شود.
- ادبیات مدرن به سلوک‌های معنوی و مکاشفات و مشاهدات الهی انسان توجهی ندارد بلکه حالات روانی آدمیان در زندگی روزمره و این جهانی را منعکس می‌کند، به همین دلیل، رمان در فرهنگ غرب، بیشترین اهمیت را پیدا کرده است.
- رویکرد تفسیری در تقابل با رویکرد تبیینی بر این باور است که کنشگران براساس معنایی که در ذهن دارند، دست به عمل می‌زنند. بنابراین برای فهم زندگی اجتماعی باید از ظاهر پدیده‌های اجتماعی عبور کرد و به معانی نهفته در کنش‌ها راه یافت.
(جامعه‌شناسی (۱) - درس ۴، ص ۳۰) - (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۵، ص ۳۸ و ۴۰) - (جامعه‌شناسی (۳) - درس ۵، ص ۴۹؛ سطح دشواری: متوسط)

۵۲. گزینه ۴ درست است.

امروزه رسانه‌ها و فضای مجازی با عبور از مرزهای جغرافیایی، سیاسی و فرهنگی جوامع، از سویی تعامل فرهنگی را از سطح محققان و مولدان فرهنگی به عموم کاربران و مصرف‌کنندگان فرهنگی منتقل کرده است؛ و از سوی دیگر تعامل فرهنگی را از سطح نمادها و هنجارها به عمق عقاید و ارزش‌ها می‌کشاند. این وضعیت باعث می‌شود تا عقاید و ارزش‌های جهان‌های اجتماعی توحیدی، اسطوره‌ای و دنیوی در عرض هم و البته با کیفیت و کمیت نابرابر در دسترس همه افراد قرار گیرند؛ بدین ترتیب رسانه‌ها و فضای مجازی عرصه مهم‌ترین منازعه هویتی می‌گردد. (جامعه‌شناسی (۱) - درس ۱۲، ص ۹۹؛ سطح دشواری: دشوار)

۵۳. گزینه ۴ درست است.

- ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از طریق کنش‌های اجتماعی تحقق می‌پذیرند و پدیده‌های «جامعه‌پذیری» و «کنترل اجتماعی» را ضروری می‌سازند تا از طریق تعلیم و تربیت، تشویق و تنبیه، ارزش‌ها و هنجارها را به افراد منتقل کنند.
- فرهنگ‌هایی که به حقیقی قائل نباشند؛ نمی‌توانند معیار و میزانی برای سنجش عقاید و ارزش‌های مختلف داشته باشند و در نتیجه، نمی‌توانند از حقانیت ارزش‌های خود دفاع کنند.
- به سبب آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی پیش‌بینی در علوم اجتماعی پیچیده‌تر از علوم طبیعی است.
- علوم اجتماعی با دوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورند.
(جامعه‌شناسی (۱) - درس ۲، ص ۱۴) - (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۲، ص ۱۵) - (جامعه‌شناسی (۳) - درس ۲، ص ۱۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۵۴. گزینه ۱ درست است.

- اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد، نظام فرهنگی، اقتدار نظام سیاسی را تأمین می‌کند.
- حکومت اقلیت انسان‌محور براساس خواست و میل شخصی حاکم توسط فارابی، خست یا (جامعه خوش‌گذرانی) نامیده می‌شود.
- در استعمار فرانسه، استعمارگران بیش از ابزارهای نظامی سیاسی و اقتصادی از ابزارهای فرهنگی و علمی به‌ویژه رسانه‌ها و فناوری اطلاعات استفاده می‌کنند.
- قومی که در اثر تهاجم نظامی شکست می‌خورد، اگر هویت فرهنگی‌اش را حفظ کند با ضعیف شدن تدریجی قدرت نظامی مهاجم، می‌تواند استقلال سیاسی خود را به دست آورد. (جامعه‌شناسی (۱) - درس ۱۵، ص ۱۲۰ و ۱۲۲) (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۳، ص ۲۱ و ۲۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۵۵. گزینه ۳ درست است.

در دورهٔ پسامدرن مدل تکثرگرا به جای مدل همانندسازی قدرت گرفت که تأکید آن بر تنوع و تغییرات مداوم و بی‌ثباتی است و تفاوت‌ها در این دوره حفظ و تشدید می‌شوند. (جامعه‌شناسی (۳) - درس ۸)

۵۶. گزینه ۳ درست است.

الف) بهره‌کشی از کودکان در دوران انقلاب صنعتی نتیجه لیبرالیسم قرن‌های هجدهم و نوزدهم یا همان لیبرالیسم اولیه است. نظریه پردازان لیبرال، آزادی فعالیت صاحبان سرمایه (مالکیت خصوصی) را ضامن پیشرفت جامعه می‌دانستند. بنابراین فقط گزینه ۴ درست نیست. (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۹، ص ۷۶؛ سطح دشواری: متوسط)

ب) ایرانیان مسلمان معارف و هنرهایی تولید کردند که سایر مسلمانان برای دستیابی به آن‌ها، نیازمند آموختن زبان فارسی بودند. (تأیید گزینه ۱ و ۳). این زبان به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام، از محدودهٔ زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی فراتر رفت و به عنوان زبان دوم جهان اسلام، ... و در مناطق مختلف جهان اسلام ... گسترش یافت. (ردّ گزینه ۲ و ۴). (جامعه‌شناسی (۱) - درس ۱۳، ص ۱۰۹)

پ) دانش‌آموزان عزیز توجه کنید که دخالت دولت برای کنترل بازار به این خاطر است که بازار نمی‌تواند ارزش واقعی کالاها و کار افراد را مشخص کند (دیدگاه مدل کمونیستی) یعنی بخش سوم گزینه‌های ۳ و ۴ درست می‌باشد و برعکس عدم دخالت دولت برای کنترل بازار به این خاطر است که این مورد بازار همانطور که قیمت کالاها را براساس قانون عرضه و تقاضا تعیین می‌کند، می‌تواند قیمت کار افراد را نیز بر همین اساس مشخص نماید (دیدگاه مدل لیبرالیستی) نادرست می‌باشد. (یعنی بخش سوم گزینه‌های ۱ و ۲) (جامعه‌شناسی (۳) - درس ۷ - ص ۷۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۵۷. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

- بخش اول در گزینه ۱) درست و بخش دوم هم درست است؛ بنابراین نمی‌تواند جواب تست باشد؛ زیرا تست در بخش دوم جواب نادرست را می‌خواهد. (ردّ گزینه ۱) بخش دوم گزینه‌های ۲، ۳ و ۴ نادرست است.

- بخش دوم گزینه ۲) توجه داشته باشید که اشتراک فارابی و علامه طباطبایی این است که واقعیت‌های اجتماعی را پدیده‌هایی می‌داند که با آگاهی و ارادهٔ انسان‌ها ایجاد می‌شوند ولی علم مدنی همان علوم اجتماعی فارابی است. (جامعه‌شناسی (۳) - درس ۱۰ ص ۱۱۵)

- بخش اول گزینه ۳) روش ابن‌خلدون (نه فارابی) در علوم اجتماعی مشابه روشی است که چهارصد سال بعد، کنت در جامعه‌شناسی تبیینی به کار گرفت. بخش دوم، طه عبدالرحمن معتقد است مفهوم عقلانیت در جهان اسلام شبیه همان عقلانیت موجود در جهان غرب نیست بلکه با آن تفاوت دارد. (جامعه‌شناسی (۳) - درس ۱۰ - ص ۱۱۷)

(ردّ گزینه ۳) (جامعه‌شناسی (۳) - درس ۹ - ص ۱۰۴)

- بخش اول گزینه ۴) پژوهش ابوریحان دربارهٔ مردم هند جز با همنشینی و مشاهده (نه نقد) همدلانهٔ اعمال و رفتار هندی‌ها، ممکن نمی‌شد. (ردّ گزینه ۴) بخش دوم آن محمد عابدالجباری از سنت‌های الهی، تأثیرپذیری داشته است ولی طه عبدالرحمن است که می‌کوشد تا نگاهی منتقدانه به نوگرایی دینی را برگزیند. (جامعه‌شناسی (۳) - درس ۹ - ص ۱۰۵)

- (جامعه‌شناسی (۳) - درس ۱۰ - ص ۱۱۷)

۵۸. گزینه ۴ درست است.

الف) توقعات و انتظارات افراد از یکدیگر براساس نظم اجتماعی سامان می‌یابد. (ردّ گزینه ۱ و ۲) (جامعه‌شناسی (۳) - درس ۳ - ص ۲۱)

ب) رویکرد تبیینی جامعه و نظم اجتماعی براساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد. (ردّ گزینه ۳) (جامعه‌شناسی (۳) - درس ۳ - ص ۲۸)

پ) در رویکرد تفهیمی تبیینی جامعه‌شناس فقط می‌تواند ارزش‌ها را توصیف کند، نه داور. (ردّ گزینه‌های ۲ و ۳) (جامعه‌شناسی (۳) - درس ۴ - ص ۳۵)

ت) پدیده‌های تکوینی پدیده‌هایی هستند که انسان آن‌ها را ایجاد نمی‌کند ولی به واسطهٔ ارتباطی که با زندگی انسان دارند به جهان اجتماعی راه می‌یابند. (جامعه‌شناسی (۱) - درس ۳، ص ۲۷)

۵۹. گزینه ۱ درست است.

الف) حق و باطل بودن هر لایه از جهان اجتماعی، با علم متناسب با همان لایه شناخته می‌شود. علوم تجربی توان داور دربارهٔ فنون و روش‌های اجرایی را دارند. مثلاً درست یا نادرست بودن شیوه مداوای بیماران را می‌توان با روش‌های تجربی شناخت. (جامعه‌شناسی (۱) - درس ۷ - ص ۵۸)

* نکته: بخش اول گزینه ۴ گزارهٔ درستی است ولی پیامد شیوهٔ مداوای بیماران نیست.

ب) علوم اجتماعی، اگر علم را به معنای تجربی آن محدود نکند، می‌تواند دربارهٔ حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان‌های اجتماعی داور کند. (جامعه‌شناسی (۱) - درس ۷ - ص ۵۹)

پ) رشد تجارت و برده‌داری، انتقال برده‌های سیاه‌پوست آفریقایی به مزارع آمریکایی و انتقال ثروت به جوامع اروپایی موجب شد که بازرگانان نسبت به زمین‌داران جایگاه برتری پیدا کنند. (بنابراین بخش سوم گزینه‌های ۱، ۲ و ۳ درست است.)
(جامعه‌شناسی (۲) - درس ۸ - ص ۵۸)

۶۰. گزینه ۴ درست است.

الف) نادرست است؛ زیرا دولت‌های غربی جنبش‌ها و انقلاب‌های کشورهای عربی را بخشی از فرآیند غربی شدن کشورهای عربی می‌دانند ولی آن را بهار عربی (نه اسلامی) نامیدند. (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۱۵ - ص ۱۲۸)
ب) نادرست است؛ زیرا انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ م روسیه به دلیل داشتن رویکرد سکولار درون فرهنگ غرب قرار می‌گرفت نه چپ و سوسیالیستی. (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۱۵ - ص ۱۲۵)
پ) درست است. (جامعه‌شناسی (۲) - درس ۱۵ - ص ۱۲۵)
ت) درست است. (جامعه‌شناسی (۳) - درس ۱۰ - ص ۱۱۰-۱۱۱)

۶۱. گزینه ۲ درست است.

امروزه عمدتاً منحصر و متمرکز در دست دولت‌هاست ← قدرت تنبیهی
- قوام و دوام ارزش‌ها محصول آگاهی و خواست و عمل مردم است ← قلمرو آرمانی و قلمرو واقعی
- به معنای توانایی ترغیب یا ایجاد باور است ← قدرت اقناعی
- وجه عینی و الزام‌آور سیاست ← قدرت
(جامعه‌شناسی (۳) - درس ۶ - ترکیبی سه کتاب)

۶۲. گزینه ۳ درست است.

(معنای) خاطره جمعی مشترک که در گذر زمان متراکم و مستحکم می‌شود و از نسلی به نسل دیگر انتقال می‌یابد ← هویت تاریخی جامعه
(علت) علم مدرن زیر سؤال رفت ← روشن شدن مبانی غیرتجربی علم تجربی
(پیامد) پذیرش ارزیابی گروه‌های اجتماعی بر اساس مفید بودن یا نبودن آن‌ها توسط عموم مردم ← ظهور فرهنگ فایده‌گرایی
(علت) شکل‌گیری بن‌بست زندگی انسان ← دست شستن از داور علمی درباره ارزش‌های سیاسی

۶۳. گزینه ۱ درست است.

بررسی عبارت‌های نادرست:
الف) وقتی فرهنگ‌ها را از منظر خودشان مطالعه کنیم، با مشکل تعدد و تنوع فرهنگ‌ها مواجه می‌شویم.
ت) در گذشته و به صورت عادی، سیاست، محدوده حکومت و دولت به حساب آمده است ولی امروزه این تلقی وجود ندارد و تمامی جامعه می‌تواند قلمرو سیاست باشد.

۶۴. گزینه ۲ درست است.

- مصداق جامعه‌پذیری ← فتوت‌نامه
- اشتراک رویکردهای جامعه‌شناختی تفسیری و انتقادی ← (قلمرو آرمانی) معانی و تدابیر سیاسی، قوانین
- انکار وحدت انسان‌ها ← به معنای اصالت بخشیدن به تنوع و تکثر هویت‌ها
- مواجهه فرهنگ غرب با فرهنگ اسلام ← چالش‌های بین فرهنگی و تمدنی

۶۵. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

توجه: در گزینه ۱ عبارت اول مربوط به قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم (دوره مدرن) است. (ردّ گزینه ۱)

در گزینه ۲ و ۳ بخش اول و دوم درست است.

در گزینه ۴ بخش اول درست و بخش دوم نادرست است. علت نادرستی عبارت نادرست: اشتراک هر دو مدل همانندسازی است. در مدل همانندسازی تأکید بر از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آن‌ها است.

روانشناسی

۶۶. گزینه ۳ درست است.

مفاهیمی که در علوم تجربی کاربرد فراوانی دارند:

- قانون یا اصل ← در صورت پذیرفته شدن فرضیه، به قانون یا اصل تبدیل می‌شود. در جمله اول با توجه به تأکید سازمان بهداشت جهانی، فرضیه‌ای است که ثابت گردیده شد.

- نظریه ← مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی دربارهٔ یک موضوع (نظریه‌های دانشمندان) - جمله دوم نظریه یادگیری پیاز است.

- طرح (مسئله) ← پژوهش‌های دانشمندان با طرح مسئله شروع می‌شود. (یک جمله پرسشی) - جمله سوم یک جمله پرسشی می‌باشد، هر چند علامت سؤال گذاشته نشده است.

- فرضیه ← پاسخ اولیه و تا حد ممکن سنجیده، با توجه به دانش و تجربه‌های قبلی ولی اثبات نشده، (یک جمله خبری) - جمله چهارم یک پاسخ اولیه ولی اثبات نشده است.

(روانشناسی - درس ۱ - ص ۱۲ و ۱۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۶۷. گزینه ۱ درست است.

- یکی از رفتارهای اجتماعی کودکان (در دوره دبستان)، بازی‌های گروهی و علاقه خاص به بازی با همجنسان خود است. (جمله معروف بازی دخترها با دخترها و پسرها با پسرها)

- یکی از موارد رشد هیجانی در دوره نوجوانی، افزایش تحریک‌پذیری آن‌ها است که دلیل آن تغییرات فیزیولوژیک و هورمونی است.

- یکی از پیامدهای تغییرات شناختی نوجوانان «حساسیت نسبت به انتقاد دیگران» است و توصیه می‌شود در این مورد در حضور دیگران از نوجوان عیب‌جویی نشود. (روانشناسی - درس ۲ - ص ۵۱ و ۵۶ و ۵۷؛ سطح دشواری: متوسط)

۶۸. گزینه ۲ درست است.

بررسی موارد نادرست:

- حدود یک‌سال پس از افزایش وزن و قد نوجوان، ماهیچه‌ها رشد بیشتر می‌کند.

- رشد درک اخلاقی در برگیرنده آن دسته از قوانین و مقررات اجتماعی و اصول شرعی و عرفی است که تعیین می‌کند انسان‌ها در رابطه با دیگران چگونه رفتار کنند. (روانشناسی - درس ۲ - ص ۴۴ و ۵۲ و ۵۴ و ۶۲؛ سطح دشواری: متوسط)

۶۹. گزینه ۱ درست است.

هرچند در کتاب درسی سبک پردازش افراد و انتظارات آن‌ها با هم به‌عنوان منبع توجه به کار رفته است اما این منبع قابل تفکیک است.

در عبارت اول سبک پردازش ادراکی در کودکان موجب توجه آن‌ها به رنگ و شکل بسته‌بندی می‌شود.

در عبارت دوم اطلاعات موجود در حافظه باعث می‌شود تا آرایشگر به مدل موی افراد توجه بیشتری کند.

در عبارت سوم انتظار برای پدر باعث می‌شود تا افراد با کت‌وشلوار مشکی را پدر خود بدانیم.

(روانشناسی - درس ۳ - ص ۷۴؛ سطح دشواری: دشوار)

۷۰. گزینه ۴ درست است.

- تمرکز: اگر توجه مدام و پایدار باشد در آن صورت با تمرکز مواجه هستیم.

- آستانه مطلق: حداقل انرژی لازم برای تحریک یک اندام حسی را گویند.

- گوش‌به‌زنگی: توانایی فرد برای یافتن محرک هدف در یک دوره زمان طولانی را گویند.

- هشدار کاذب: در صورتی اتفاق می‌افتد که محرک غایب را ردیابی کرده باشیم.

نکته: هرچند تعریف آستانه مطلق در قسمت برای مطالعه ذکر شده است اما لازم است دانش‌آموزان تفاوت شدت محرک و آستانه مطلق را بدانند، بنابراین این مفهوم در داخل متن کتاب هم آمده و دانش‌آموز برای درک مفهوم شدت محرک، باید تعریف آستانه مطلق را نیز بداند

(روانشناسی - درس ۳ - ص ۷۳ و ۷۷ و ۷۸؛ سطح دشواری: متوسط)

۷۱. گزینه ۱ درست است.

- حافظه کاری، ما بین حافظه حسی و بلندمدت قرار دارد و وظیفه آن خدمت‌رسانی به سایر اجزای شناخت است. به نوعی حافظه کاری میزکار همه اجزای شناخت ماست. (استدلال و قضاوت، حل مسئله، یادگیری آدرس و ... در حافظه کاری اتفاق می‌افتد).
- در محاکم قضایی که از شاهدان عینی یک حادثه برای جمع‌آوری مستندات وقوع جرم استفاده می‌شود؛ به دلیل «اضافه کردن» احتمال شکل‌گیری حافظه کاذب وجود دارد.

- زمان بازیابی اطلاعات : $\left\{ \begin{array}{l} \text{حافظه حسی} \leftarrow \text{زیر ۱ ثانیه (حدود نیم ثانیه)} \\ \text{حافظه کوتاه مدت} \leftarrow \text{چند دقیقه} \\ \text{حافظه بلندمدت} \leftarrow \text{از چند دقیقه تا پایان عمر} \end{array} \right.$

(روانشناسی - درس ۴ - ص ۹۵ و ۹۷ و ۹۹؛ سطح دشواری: متوسط)

۷۲. گزینه ۳ درست است.

- در عبارت اول تداخل اطلاعات در اثر نداشتن استراحت بین یادگیری باعث فراموشی سارا شده است.
- در عبارت دوم عدم رمزگردانی درست اطلاعات و کم‌توجهی باعث فراموشی الهه شده است.
- در عبارت سوم عدم مرور در زمان مناسب که مربوط به گذشت زمان است موجب فراموشی محسن شده است.
- در عبارت چهارم عدم علاقه علی به خواننده‌ای که مورد علاقه‌اش نیست یعنی دخالت عوامل عاطفی موجب فراموشی او شده است. (روانشناسی - درس ۴ - ص ۱۰۰ - ۱۰۲؛ سطح دشواری: دشوار)

۷۳. گزینه ۲ درست است.

- روش‌های حل مسئله عبارت‌اند از: روش تحلیلی - روش اکتشافی
- روش اکتشافی به ۴ گروه تقسیم می‌شود:
- روش خرد کردن $\leftarrow$ تقسیم یک مسئله بزرگ به چند مسئله کوچک (جمله سوم)
- روش کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب $\leftarrow$ فاصله بین وضعیت موجود و مطلوب کم شود. (جمله اول و چهارم)
- روش بارش مغزی $\leftarrow$ همه راه‌های احتمالی پیشنهاد می‌شود. (جمله دوم)
- روش شروع از آخر $\leftarrow$ مهندسی معکوس (روانشناسی - درس ۵ - ص ۱۲۵ تا ۱۲۹؛ سطح دشواری: دشوار)

۷۴. گزینه ۲ درست است.

- عوامل مؤثر بر حل مسئله عبارت‌اند از:
- ۱- تجربه گذشته: تأثیر یادگیری‌ها و تجربه گذشته بر حل مسئله (انتقال)
- ۲- نوع نگاه به مسئله: زمانی که برای حل مسئله‌ای به بن‌بست برخورد می‌کنیم باید نوع (زاویه) نگاه به مسئله را تغییر بدهیم. (مثل نظریه پردازی دانشمندان)
- ۳- نادیده گرفتن حل مسئله برای مدت زمانی خاص (اثر نهفتگی) (روانشناسی - درس ۵ - ص ۱۲۱ و ۱۲۲ و ۱۲۳؛ سطح دشواری: آسان)

۷۵. گزینه ۱ درست است.

- بررسی موارد نادرست:
- تصمیم‌گیری عالی‌ترین و پیچیده‌ترین فعالیت شناختی انسان است.
- محصول ناتوانی در تصمیم‌گیری تعارض می‌باشد و محصول ناتوانی در حل مسئله ناکامی می‌باشد. (روانشناسی - درس ۶ - ص ۱۳۷ و ۱۳۹ و ۱۵۱؛ سطح دشواری: آسان)

۷۶. گزینه ۴ درست است.

- انواع سبک‌های تصمیم‌گیری:
- تکانشی $\leftarrow$ در این سبک، فرد به‌صورت ناگهانی باعجله و بدون محاسبه تصمیم می‌گیرد و معمولاً با پشیمانی همراه است.
- وابسته $\leftarrow$ در این سبک، فرد به‌جای فکر کردن از دیگران کورکورانه اطاعت می‌کند.
- اجتنابی $\leftarrow$ در این سبک فرد قصد دارد تصمیم بگیرد، ولی هیچ‌گاه تصمیم وی عملی نمی‌شود. فرد در این نوع تصمیم‌گیری دست، دست می‌کند و کار امروز را به فردا می‌اندازد.
- منطقی $\leftarrow$ سبک تصمیم‌گیری منطقی، عقلانی و بر اساس اندیشیدن
- احساسی $\leftarrow$ تابع احساسات و هیجانات زودگذر (روانشناسی - درس ۶ - ص ۱۴۲ تا ۱۴۷؛ سطح دشواری: متوسط)

۷۷. گزینه ۳ درست است.

عوامل مؤثر در شکست یا پیروزی: { عوامل درونی ← مثل تلاش و استعداد
عوامل بیرونی ← مثل دشواری تکالیف

- افراد معمولاً شکست را به ۲ عامل نسبت (اسناد) می‌دهند.

- عوامل پایدار ← عواملی که در اختیار فرد نیست. (استعداد و دشواری تکالیف)

- عوامل ناپایدار ← عواملی که در اختیار فرد است. (میزان تلاش و تمرین) (روان‌شناسی - درس ۷ - ص ۱۷۵؛ سطح دشواری: دشوار)

۷۸. گزینه ۲ درست است.

عبارت اول نشان‌دهنده هدف‌گذاری توسط سعید است.

عبارت دوم تناقض بین رفتار و شناخت را نشان می‌دهد بنابراین اشاره به ناهماهنگی شناختی دارد.

در عبارت سوم مریم به درماندگی آموخته‌شده رسیده است؛ یعنی معتقد است که تلاش او با نتیجه‌اش همخوانی ندارد.

عبارت چهارم به نظام باور و ارزش‌های سارا اشاره دارد. (روان‌شناسی - درس ۷ - ص ۱۶۵ و ۱۶۸ و ۱۶۹ و ۱۷۶؛ سطح دشواری: دشوار)

۷۹. گزینه ۴ درست است.

بررسی موارد نادرست:

در فشار روانی مثبت انگیزش و تلاش فرد برای رسیدن به هدف‌ها افزایش یافته و فرد با موفقیت به چالش برخورد کرده و هنگام

رسیدن به هدف فشار روانی‌اش از بین می‌رود. (روان‌شناسی - درس ۸ - ص ۱۹۵ و ۱۹۶؛ سطح دشواری: متوسط)

۸۰. گزینه ۱ درست است.

راه‌های مقابله با فشارهای روانی منفی عبارت‌اند از:

{ مهارت‌های حل مسئله (جمله دوم)
مشورت و راهنمایی گرفتن (جمله چهارم)
استفاده از حس شوخ‌طبعی
فعالیت‌های بدنی و ورزش کردن (جمله سوم)
الف) روش‌های سازگارانه:

{ منفعل بودن
در انتظار معجزه بودن
انجام رفتارهای تکانشی و بدون فکر
استفاده از داروهای شیمیایی و دخانیات و مواد مشابه (جمله اول)
ب) روش‌های ناسازگارانه:
(روان‌شناسی - درس ۸ - ص ۱۹۹ و ۲۰۳؛ سطح دشواری: متوسط)

عربی

۸۱. گزینه ۳ درست است.

«ذَكَرَ و اُنْثَى»: مذکر و مؤنثی، نکره هستند (ردّ گزینه ۱)

«لِتَعَارَفُوا»: تا یکدیگر را بشناسید (ردّ گزینه‌های ۲ و ۴)

«اُكْرِمَکُمْ»: گرامی‌ترین شما - (اسم تفضیل است) و چون مضاف شده با، «ترین» معنی می‌شود. (ردّ گزینه‌های ۱ و ۲)

«اَتَقَاکُمْ»: باتقواترین شما (ردّ گزینه‌های ۲ و ۴) (عربی (۱) - درس ۴؛ سطح دشواری: متوسط)

۸۲. گزینه ۱ درست است.

نکته: اگر «هناكَ» اول جمله بیاید و بعدش اسمی آورده شود، به‌شکل «وجود دارد یا هست» معنی می‌شود.

(ردّ گزینه‌های ۲ و ۳)

«كَانَ رأيتُ»: دیده بودم / ماضی بعید است (كَانَ + قَدْ) = ماضی بعید. (ردّ گزینه ۲ و ۳)

«تستطيع»: می‌توانستند / جمله وصفیه است و چون قبل از آن «كَانَ» و فعل ماضی آمده، ماضی استمراری معنی می‌شود.

(ردّ گزینه‌های ۲ و ۳ و ۴)

«أَنْ تَبْقَى»: که ... بمانند (ردّ گزینه ۳)

«حَيَّةٌ»: زنده / حال است، نباید صفت ترجمه شود. (ردّ گزینه ۳ و ۴)

«الماء»: آب / معرفه به «ال» هست و ترجمه «آبی» نادرست است. (ردّ گزینه‌های ۲ و ۴) (ترکیبی - عربی (۱) - درس ۵؛ سطح دشواری: متوسط)

۸۳. گزینه ۲ درست است.

«قَدْ جَعَلَ»: قرار داده است. (ردّ گزینه ۳)

«الوصول»: رسیدن (ردّ گزینه ۴)

«أَكْثَرُ»: بیشتر (ردّ گزینه ۱)

«الحياة المريحة»: زندگی راحت (ردّ گزینه‌های ۱ و ۳)

«كَانُوا يَظُنُّونَ»: ماضی استمراری است، «گمان می‌کردند» (ردّ گزینه‌های ۱ و ۴)

«لَنْ تُحَقِّقَ»: مجهول و آینده منفی است. محقق نخواهد شد (چون مستثنی‌منه محذوف است می‌تواند با کلمه «تنها، فقط» ترجمه شود: «فقط با آرزوها محقق خواهد شد») (ردّ گزینه‌های ۳ و ۴)

«الْتَمَنِيَّاتِ»: آرزوها (ردّ گزینه ۴)

(ترکیبی - «زمان فعل - معنی لغت - تشخیص صفت - لَنْ - مستثنی‌منه محذوف - جمع و مفرد - اسم تفضیل»؛ سطح دشواری: متوسط)

۸۴. گزینه ۳ درست است.

«مَا مِنْ ذَهَبٍ»: هیچ طلایی نیست (ردّ گزینه ۱ و ۴)

«يُستخرجُ»: (جمله وصفیه است) که استخراج شود. (ردّ گزینه‌های ۱ و ۴)

«كَانَ»: باشد (در ساختار «مَا مِنْ + إِلَّا» فعل بعد از إِلَّا، مضارع التزامی ترجمه می‌شود). (ردّ گزینه ۴)

«لِيُغَسِّلَ»: فعل مضارع مجهول است. (باید شسته شود) (ردّ گزینه‌های ۲ و ۴)

«الرَّمْلَ»: ماسه، شن (ردّ گزینه ۲)

(عربی (۱) درس ۷؛ سطح دشواری: متوسط)

۸۵. گزینه ۴ درست است.

«و هو...»: واو حالیه است، درحالی‌که (ردّ گزینه ۱)

«صنعَ»: فعل شرط است، چون ماضی است می‌تواند ماضی یا مضارع التزامی معنی شود. (ردّ گزینه ۳)

«لَا يُحَكِّمُ»: با تأثیر از فعل شرط مضارع التزامی ترجمه می‌شود: «محکم نکند» (ردّ گزینه‌های ۱ و ۳)

«أُسَسَ»: جمع «أساس» است ولی مفرد ترجمه شده است. (ردّ گزینه ۲)

«إِحْسَبُهُ فَاشَلًا»: او را شکست خورده به حساب آور (ردّ گزینه ۲) (عربی (۳) - درس ۳ و ۴ و ۵؛ سطح دشواری: متوسط)

۸۶. گزینه ۱ درست است.

اشکال گزینه‌ها:

(۲) «قَدْ يَسْتَرُ»: «قَدْ» بر سر مضارع معنای «گاهی» می‌دهد. (گاهی می‌پوشاند)

(۳) «لَا يَقْتُلُ»: «لَا» نهی است، چون آخر فعل مضارع کسره گرفته یعنی مجزوم است: (نباید بکشد)

(۴) چون کلمه «أشجار» «ال» ندارد پس خبر است: آن‌ها درختان گردویی هستند که ...

(عربی (۲) - درس ۷ * عربی (۳) - درس ۳ و ۴ و ۵؛ سطح دشواری: دشوار)

۸۷. گزینه ۲ درست است.

(۲) «و نحن ننوكلُ»: درحالی‌که توکل می‌کنیم! واو حالیه است و فعل بعدش مضارع آمده است و چون جمله قبل از آن اسمیه است زمان حال محسوب می‌شود و مضارع بعدش همان مضارع ترجمه می‌شود.

(عربی (۲) - درس ۵ و ۷ * عربی (۳) - درس ۱ و ۲ و ۵؛ سطح دشواری: متوسط)

۸۸. گزینه ۱ درست است.

«آثار باستانی»: معرفه است باید با «ال» بیاید. (ردّ گزینه ۲ و ۴)
 «کشور»: بلاد / بلدان : کشورها (ردّ گزینه‌های ۳ و ۴)
 «گردشگران»: اگر به جمله دقت کنید، مفعول است پس باید با «ین» بیاید. و «تتوّع» مرفوع شده چون فاعل است (ردّ گزینه ۳ و ۴)
 «وضعیت امن»: معرفه است و باید «ال» بگیرد. (ردّ گزینه ۲ و ۳)
 در گزینه ۴: «یُشجّعون» غلط زیرا «تتوّع» مفرد است.
 ترجمه متن:

هنگامی که انسان به مرضی دچار می‌شود می‌پندارد که آن از عوامل خارجی مانند سرما یا گرما است یا ویروسی از یک مکان آلوده آمده است درحالی که او نمی‌داند که بسیاری از بیماری‌ها به‌وجود حالتی روحی در انسان برمی‌گردد. حضرت امام علی (ع) فرمودند: بیماری تو از بدن تو است و تو آن را احساس نمی‌کنی و درمان و داروی تو در خودتوست درحالی که آن را نمی‌بینی. بدان که بیماری‌هایی روحی مانند حسادت و ترس و ناراحتی و خشم و ... وجود دارند که روی کار انسان تأثیر می‌گذارند و خوشبختی او را قطعاً کاهش می‌دهند. پس بر انسان است که بداند این رنج‌ها به سرعت می‌گذرند و در طول زندگی باقی نمی‌مانند. ای دوست عزیز! بدان که سلامتی ارزش زندگی را می‌افزاید! پس دانش‌آموزی که هر صبحی با نشاط و سرحال از خواب برمی‌خیزد، و از آنچه دیروز از مشکلات رخ داده ناراحت نیست و به سختی‌های در آینده نمی‌اندیشد، او کسی است که روزش را با چهره‌ای خندان آغاز می‌کند و کار خود را با شادی و سرور انجام می‌دهد، پس از زندگی این روز لذت برده و از وقت‌هایش بهره می‌برد و همچون رسیدگان به قلّه موفقیت و توفیق تلاش می‌کند، پس بر ماست که خوش‌بینانه به زندگی بنگریم!

۸۹. گزینه ۴ درست است.

ترجمه سؤال و جواب‌ها:
 سؤال: آنچه را که از دلایل کاهش احساس خوشبختی نیست مشخص کن:
 (۱) بیماری‌های جسمی
 (۲) تأثیر حسادت و کینه و دروغ بر جسم
 (۳) بیماری‌های روحی
 (۴) دانستن این (موضوع) که؛ موفقیت پیش‌روی کسی است که تلاش می‌کند و امیدوار است. (سطح دشواری: متوسط)

۹۰. گزینه ۴ درست است.

در مفهوم متن کدام گزینه نادرست است:
 (۱) بدبین احساس خوشبختی نمی‌کند.
 (۲) بی شک سلامتی توفیق و موفقیت را افزایش می‌دهد.
 (۳) رنج‌ها و خستگی‌ها بر کار انسان تأثیر نمی‌گذارد.
 (۴) هر کس بیماری روحی دارد حتماً به (درجه) بزرگی و والایی می‌رسد! (سطح دشواری: متوسط)

۹۱. گزینه ۳ درست است.

(۱) بر ماست که از وقت‌هایمان با شادی و خوشحالی استفاده کنیم.
 (۲) هنگامی که چیزی را از دست می‌دهیم، ارزش و وجودش را درک می‌کنیم.
 (۳) سلامت روحی بر سلامت جسمی تأثیر نمی‌گذارد!
 (۴) خوشبین دنیا را زیبا می‌بیند و در زندگیش هرگز ناامید نمی‌شود. (سطح دشواری: ساده)

۹۲. گزینه ۱ درست است.

(۱) «فَرَزُ»: فعل مجهول است. «أَلُوِيَّةُ» نائب فاعل می‌باشد. (سطح دشواری: ساده)

۹۳. گزینه ۳ درست است.

(۳) «نَشِيطاً»: حال و منصوب است، مفعول نیست. (سطح دشواری: متوسط)

۹۴. گزینه ۴ درست است.

(۴) «الذَّنْبُ»: به معنای گناه است «الذَّنْبُ» صحیح است. «يُحَرِّكُ» فعل مجهول است که به غلط مجهول شده است. «حرکت می‌دهد» پس «يُحَرِّكُ» درست می‌باشد. (عربی (۱) - درس ۳ و ۴ و ۵ و ۷؛ سطح دشواری: متوسط)

۹۵. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) هر دو جمله مفهوم این را دارد که: اشک‌های چشم من این علامت و نشانه را دارد.
(۲) مفهوم جمله اول: دانش‌آموزی که تلاش می‌کند، به موفقیت دست می‌یابد؛ مفهوم جمله دوم عکس جمله اول است: دانش‌آموزی که تلاش نمی‌کند به موفقیت می‌رسد.

(۳) هر دو جمله مفهوم این را دارد که: مومن دشنام دهنده‌اش را دشنام نمی‌دهد.

(۴) هر دو جمله مفهوم این را دارد که: خوشبین فرصت‌ها را در سختی غنیمت می‌شمارد.

(عربی (۱) - درس ۲ و ۳ * عربی (۳) - درس ۴؛ سطح دشواری: دشوار)

۹۶. گزینه ۲ درست است.

توضیح: در گزینه‌ها به ترتیب «أَرْحَصَ، آخِرَ، أَرْضَى، شَرَّ» اسم تفضیل هستند. ولی در گزینه ۲، چون «مَرَّةً» مؤنث است و اسم تفضیل بعدش صفت می‌شود و صفت «أَخْرَى» باید حتماً مؤنث آورده شود.
دقت کنید: «أَخْرَ، أَخْرَى»: اسم تفضیل هستند. و «آخِرَ، آخِرَة»: اسم فاعل می‌باشند.
(عربی (۲) - درس ۱ تا ۳؛ سطح دشواری: دشوار)

۹۷. گزینه ۲ درست است.

حرف جرّی را بیابید که در معنای اصلی خود نیست.

گزینه‌ها: ۱- فی: در / ۲- عَنْ: از / بِ: از (معنای غیراصولی) / ۳- بِ: به / ۴- فِي: در / مِن: از
* نکته: در دو حالت حرف جرّ ممکن است معنای دیگری داشته باشد ۱- کاربرد آن در زبان عربی و نزد عرب زبان باشد که سماعی است، مانند این که هر وقت حرف جرّ «بِ» بر سر معنای مکانی می‌آید «در» معنی می‌شود.
مثال: «وُلِدْتُ بِشِيرَاز»: در شیراز متولد شدم.

۲- برخی فعل‌ها همراه حرف جرّ مخصوص خود هستند که یا معنی نمی‌شوند یا معنای دیگری پیدا می‌کنند:

مثال: «شَعَرَ بِ»: احساس کرد، حرف (بِ) معنی نشد / «انْقَعَ بِ»: سود برد از، برای این که این موارد را یاد بگیرید اولاً به ترجمه افعال در کتاب درسی خودتان، در معجم و پاورقی دقت کنید ثانیاً به بیان دبیر محترم در این موضوع بسیار اهمیت دهید.
(عربی (۱) - درس ۸؛ سطح دشواری: متوسط)

۹۸. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) «مَنْ»: موصول است چون در ادامه «هو» آن را معرفی می‌کند و «فَ» بر سرش نیامده است. چون اگر جواب شرط جمله اسمیه باشد، حتماً باید بر سرش حرف فاء جزاء شرط آورده شود.

(۲) «مَنْ»: پرسشی است؛ زیرا جمله دوم با یک قید زمان شروع شده که خود یک جمله جدید است پس اگر «مَنْ» در یک جمله بیاید، پرسشی است.

(۳) «ما»: شرط است / يَبْحَثُ: فعل شرط / يَجِدُ: جواب شرط

(۴) «ما»: نفی است. دقت کنید، در ادامه جمله «إِلَّا» آمده است؛ غالباً، «ما+...+إِلَّا» نفی است!

* تذکر: حواسمان باشد که «ما» مضارع را نیز منفی می‌کند. (عربی (۳) - ص ۲ خط سوم «ما تُبْصِرُ: نمی‌بینی»)
(عربی (۲) - درس ۲ و ۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۹۹. گزینه ۳ درست است.

تست مفعول مطلق تأکیدی و مستثنی‌منه محذوف را خواسته است.

راه سریع: خوب، مفعول مطلق تأکیدی را پیدا می‌کنیم در گزینه‌ای که نیست خط می‌خورد: (ردّ گزینه ۲ و ۴)
بررسی گزینه‌ها:

(۱) «إِلَى أَحَدٍ»: مستثنی‌منه / إحساناً: مفعول مطلق تأکیدی!

(۲) «نوماً»: مفعول مطلق نوعی، عمیقاً: صفت

۳) «الطائر»: مستثنی / مستثنی منه محذوف / «تَأْكُدَا»: مفعول مطلق تأکیدی!

۴) مفعول مطلق ندارد / علی أفرأخ: مستثنی / مستثنی منه محذوف!

(عربی (۳) - درس ۳ و ۴؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۰۰. گزینه ۴ درست است.

توضیح گزینه‌ها:

۱) «عَبَادُ»: مبتدا و مرفوع است چون اگر منادای مضاف بود اولاً منصوب (ـَ) می‌شد ثانیاً «المخلصون» هم به‌عنوان صفت

منصوب می‌گشت و با «يْن» می‌آمد، ثالثاً «لَنْ يَضْلُوا» باید مخاطب به کار می‌رفت.

۲) منادا (إِلَهُ): مفرد است ولی فعل «اجعلوا» جمع است که با همدیگر تناسب ندارند.

۳) «أَيُّهَا الْأَخْتُ»: نادرست است؛ زیرا «الْأَخْتُ» مؤنث است باید برایش از «أَيُّهَا» استفاده شود.

۴) «وَالِدَيَّ»: منادای مضاف و منصوب به «ي» است. وَالِدَيْنِ + ي / چون مضاف شد «ن» از پایانش حذف شد.

نکته: اسم مثنی و جمع مذکر سالم هرگاه مضاف شوند نونشان حذف می‌شود.

از دو کلمه «تَسْعِيَان» و «كَمَا» که مخاطب هستند، می‌توانستیم تشخیص دهیم که اسم اول جمله منادا است.

(عربی (۳) - درس ۵؛ سطح دشواری: دشوار)

تاریخ

۱۰۱. گزینه ۴ درست است.

دقت کنید که عصر نوسنگی به فاصله زمانی ۱۲۰۰۰ تا ۶۵۰۰ سال پیش یا همان دوره تولید خوراک باز می‌گردد. مهم‌ترین

رویدادهای این دوره عبارت‌اند از: ۱- رواج کشت غلات و رام کردن جانوران در بیشتر نقاط جهان ۲- ترقی یافتن در فن ساخت

ابزار و ظروف سنگی ۳- ابداع چرخ سفالگری و تولید ظروف گلی ۴- تولید پارچه با استفاده از پشم حیوانات.

نکته: گزینه‌های ۱ تا ۳ همگی مربوط به دوره گردآوری خوراک پیش از (۱۲۰۰۰ سال پیش) هستند.

نکات تکمیلی:

دوره گردآوری خوراک:

- تکامل یافتن توانایی بشر در سخن گفتن و اندیشیدن تا حدی که هنر نقاشی برای نشان دادن احساس و اندیشه به کار گرفته شد.

- امروزه باستان‌شناسان می‌کوشند از طریق بررسی اعتقادات جوامع شکارگر کنونی، مانند بومیان استرالیا و قبایله‌های

سرخ‌پوست آمریکای جنوبی، به معتقدات دینی انسان‌های نخستین پی ببرند.

- ساختن ابزارهایی مانند: تبر، زوبین و کارد

دوره تولید خوراک:

- از حدود ۱۲۰۰۰ سال پیش

- آغاز سفالگری و ترقی فن ساخت ابزار و ظروف سنگی ← عصر نوسنگی

- ابداع کشاورزی (رویدادی مهم و سرنوشت‌ساز در زندگی انسان)

(تاریخ (۱) - درس (۴) ص ۳۳؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۰۲. گزینه ۱ درست است.

بررسی عبارت‌ها:

الف) در دو قسمت از کتاب درسی - در درس اول و هفتم - می‌خوانید که خدای‌نامه‌ها، از جمله منابع تاریخی است که مربوط

به دوره ساسانیان بوده و نشان از توجه ایرانیان به تاریخ‌نگاری دارد و منبع دست اول نوشتاری ایرانی محسوب می‌شود.

ب) این توصیف مربوط به کتیبه شاپور یکم ساسانی است.

پ) بیانگر کتیبه بیستون داریوش یکم هخامنشی است.

ت) مربوط به منابع نوشتاری دوره هخامنشیان است.

بنابراین فقط موارد «الف» و «ب» منبع دست اول نوشتاری دوره ساسانی محسوب می‌شود.

(تاریخ (۱) - درس ۱، ص ۳ / درس ۷، ص ۶۸؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۰۳. گزینه ۴ درست است.

بررسی عبارت‌ها:

الف) درباره سکونتگاه اولیه اقوام هند و اروپایی و زمان و مسیر مهاجرت آریاییان به ایران و هند، اتفاق نظر وجود ندارد. عده‌ای از مورخان احتمال می‌دهند که اقوام هند و اروپایی، نخست در علفزارهای واقع در شمال شرق فلات ایران و جنوب روسیه در حوالی دریاچه آرال می‌زیسته‌اند.

ب) سابقه حضور انسان در فلات ایران به‌طور دقیق مشخص نیست؛ اما بعضی پژوهشگران احتمال داده‌اند گروه‌هایی از جمعیت‌های انسانی از آفریقا، آسیای مرکزی، قفقاز و شبه‌قاره هند در دوران پارینه‌سنگی به‌سوی سرزمین ما مهاجرت کرده‌اند. پس بنابراین پژوهشگران و مورخان درباره هر دو رویداد، به‌صورت احتمالی سخن گفته‌اند.

(تاریخ (۱) - درس ۸، ص ۷۲ / درس ۹، ص ۸۰؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۰۴. گزینه ۱ درست است.

* هیچ‌یک از موارد و موضوعات «الف» و «ب» مربوط به هخامنشیان نیست؛ پس به‌راحتی گزینه‌های ۲ و ۴ را کنار گذاشته می‌شود. چرا که کتاب درسی درباره سفالگری و حتی شهرسازی هخامنشیان، سخنی به میان نیاورده و صرفاً به وضعیت معماری و دیگر جوانب هنری این دوره پرداخته است.

بررسی عبارت‌ها: الف) منحصرأ مربوط به دوره اشکانیان است. در دوره اشکانیان، سفال‌ها نقش و طرح متنوع و گوناگون نداشتند، اما دارای لعابی، اغلب سبز رنگ بودند.

ب) این عبارت میان اشکانیان و ساسانیان مشترک است. طرح و نقشه شهرهای ساسانی همچون شهرهای اشکانی به‌شکل دایره بود.

ساسانیان	اشکانیان	هخامنشیان
معماری و شهرسازی: پیشرفت چشمگیری کرد. مهم‌ترین آثار: کاخ‌ها، آتشکده‌ها، پل‌ها، کاروانسراها و قلعه‌ها را تشکیل دادند. معماری با بنای کاخ اردشیر در فیروزآباد فارس آغاز شد. سنگ‌نگاره: هنر کنده‌کاری بر روی دیواره‌های سنگی و صخره‌ها بار دیگر در این دوره رواج یافت نقاشی و نگارگری: هنر نقاشی و نگارگری رواج چشمگیری یافت. فلزکاری و قلم‌زنی: بیشتر آثار فلزی باقی‌مانده در این دوره انواع بشقاب، سینی و کاسه است. بر خلاف فلزکاری، هنر سفالگری در دوره ساسانی رونق گذشته را نداشت. موسیقی: یکی از دوران‌های درخشان موسیقی است. هنرمندان از منزلت ویژه برخوردار بودند. گوسان، خنیاگر، رامشگر بافندگی: قالی بهارستان که اعراب مسلمان از کاخ تیسفون به غنیمت گرفتند، شهرت بسیار دارد.	معماری و شهرسازی: گسترش شهر و شهرنشینی، مصالح ساختمانی بیشتر آجر، سنگ تراشیده و نتراشیده، خشت است. رواج هنر گچ‌بری: نقاشی دیواری پیکر سازی: هنر مجسمه‌سازی متأثر از هنر یونانی بوده. برجسته‌ترین این آثار، پیکره برنزی شاهزاده اشکانی است. سفال‌ها طرح متنوعی نداشتند، اما دارای لعابی، اغلب سبزرنگ بودند.	معماری: مهم‌ترین بناها در این دوره شامل آرامگاه، کاخ و آتشکده‌هاست. قدیمی‌ترین بنای به‌جا مانده: در پاسارگاد نخستین پایتخت هخامنشی بر پا شد. سنگ نگاره: سنگ‌تراشان هنرمندی در این دوره بودند که از نقش‌های بین‌النهرین به‌ویژه نقش برجسته‌های آشوری الهام گرفتند. فلزکاری و جواهرسازی: ظریف‌ترین آثار هنری این دوره را می‌توان در فلزکاری نفیس و جواهرات ممتازی یافت که اختصاصاً برای پادشاه و درباریان‌ش ساخته می‌شد. بافندگی: از پارچه و دیگر بافته‌های عصر هخامنشی به جز قالی پازیریک چیزی باقی نمانده.

(تاریخ (۱) - درس ۱۶ ص ۱۴۸ و ۱۵۰؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۰۵. گزینه ۱ درست است.

تاریخ‌نگاری عمومی یکی از شاخه‌های تاریخ‌نگاری در ایران است که از قرن سوم هـ. ق آغاز شد و تا اواخر عصر قاجار تداوم یافت. تاریخ‌نگاری در دوره صفوی در سه حوزه تاریخ عمومی، تاریخ محلی و تکنوگاری ادامه یافت، هرچند به‌طور کلی نسبت به دوره مغول و تیموری تا حدی دچار افول شد.

(تاریخ (۲) - درس ۱۱ و ۴، ص ۴، ۱۴۹؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۰۶. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

- (۱) اروپاییان از نظر پیشرفت‌های علمی و فرهنگی و رفاه اقتصادی در سطح بسیار پایین‌تری از مسلمانان و دیگر مردمان مشرق‌زمین به سر می‌بردند.
 - (۳) اگرچه مسلمانان در جنگ‌های صلیبی پیروز شدند و توانستند سرزمین‌های خود را حفظ کنند، اما آسیب و خسارت‌های جانی و مالی فراوانی برای ساکنان این منطقه به بار آورد.
 - (۴) به‌دنبال هجوم و مهاجرت گسترده طوایف ژرمنی به سرزمین‌های اروپای غربی و رکود و تعطیلی فعالیت‌های تجاری و کارگاهی، این سرزمین‌ها با مشکلات اقتصادی و اجتماعی متعددی مواجه شدند.
- (تاریخ (۲) - درس ۱۵، ص ۱۶۷ و ۱۶۶؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۰۷. گزینه ۱ درست است.

بررسی زمان وقوع رویدادهای تاریخ صدر اسلام:

- سال ۵ هـ. ق.، وقوع جنگ خندق و ناکامی قریش در آن و همچنین کاهش فعالیت‌های نظامی آنان علیه اسلام، زمینه مساعدی برای نشر اسلام در میان قبیله‌های منطقه حجاز و گسترش حکومت پیامبر فراهم آورد. (عبارت «پ»)
 - سال ۶ هـ. ق. پس از پیمان صلح حدیبیه، پیامبر، سران امپراتوری‌ها و دولت‌های بزرگ را به اسلام دعوت کرد. به همین منظور، سفیران رسول خود نامه‌های آن حضرت را به پادشاهان ایران، روم، غسان، مصر و حبشه و روسای برخی قبیله‌های بزرگ عرب رساندند. (عبارت «الف»)
 - سال ۹ هـ. ق.، هیئت‌های نمایندگی قبیله‌های مختلف عرب از هر سو به مدینه آمدند و ضمن پذیرش اسلام، فرمانبرداری خود را از رسول خدا اعلام کردند. (عبارت «ت»)
 - در آخرین ماه‌های سال ۹ هـ. ق. با نزول سوره براءت (توبه) رسول خدا به حضرت علی (ع) مأموریت داد که برای ابلاغ سوره براءت عازم مکه شود. (عبارت «ب»)
- (تاریخ (۲) - درس ۴، ص ۳۸ و ۳۹؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۰۸. گزینه ۳ درست است.

بررسی موارد نادرست:

- پ) در دوران سلاطین تیموری، همچون عصر ایلخانان، شیعیان و صوفیان با محدودیت و سخت‌گیری خاصی مواجه نبودند.
 - ت) تسامح و تساهل دینی مغولان باعث شد که پیروان دین‌های گوناگون در میان آنان به تبلیغ دین خود بپردازند.
- (تاریخ (۲) - درس ۱۲ و ۱۳، ص ۱۲۵، ۱۲۷، ۱۳۵، ۱۳۶؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۰۹. گزینه ۴ درست است.

- فاطمیان: علاقه خلفای فاطمی به مظاهر شکوه و جلال، به توسعه هنرهای تزیینی و معماری کمک کرد.
 - صفویان: معماری ایرانی در این دوره، با برخورداری از تجارب معماری فاخر عصر تیموری و نیز در سایه ثبات، امنیت و حمایت پادشاهان به‌ویژه شاه عباس اول شکوفا شد.
 - ایلخانان: ایجاد بناهای عظیم، ساختن گنبدها، طاق‌ها، ایوان‌ها و مناره‌های بلند و تزیین ساختمان‌ها با گچ‌بری و کاشیکاری سلجوقیان: استفاده از نقوش انسانی، گیاهی، جانوری و نیز نقوش هندسی برای تزئین بناهای مذهبی و غیرمذهبی کاربرد فراوانی یافت.
- بررسی عبارات نادرست:
- ۱ و ۲) از عصر غزنوی بعضی کاخ‌ها و بناهای برج‌مانند که آرامگاه مشاهیر عصر خود بود، باقی مانده است.
 - ۳) در نتیجه فتوحات مغولان، تجارب و سنت‌های هنری و هنرمندان سرزمین‌های فتح‌شده با یکدیگر پیوند خوردند.
- (تاریخ (۲) - درس ۱۴، ۱۲، ۱۱ و ۷، ص ۱۱۳، ۱۳۰، ۱۵۲، ۷۶؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۱۰. گزینه ۴ درست است.

- در دورهٔ صدارت امیرکبیر تلاش‌های زیادی برای احیای صنایع دستی ایران صورت گرفت. اما با کشته شدن او این تلاش‌ها پیگیری نشد. (ب)
- امیرکبیر برای رشد آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی مردم و توسعهٔ فکری و فرهنگی جامعه، روزنامهٔ «وقایع اتفاقیه» را منتشر کرد که بعداً به «روزنامهٔ دولت علیه ایران» تغییر نام داد. (الف)
* نکته: امیرکبیر دارالفنون را با هدف آموزش علوم مختلف و فنون جدید به دانشجویان ایرانی در داخل کشور تأسیس کرد. هدف رشدیه از برپایی مراکز آموزشی جدید فراهم آوردن شرایط برای سوادآموزی به فرزندان تمام قشرهای مختلف جامعه بود.
(تاریخ (۳) - درس ۱ و ۴ ص ۱۲ و ۵۰ و ۵۴؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۱۱. گزینه ۲ درست است.

توضیح عبارت‌های نادرست:
الف) با افزایش قدرت سیاسی وزیران به تدریج شرایط برای احیای فعالیت‌های علمی و آموزشی در ایران فراهم آمد. این عبارت مربوط به دورهٔ ایلخانان است.
پ) کاهش نقش وزیر نسبت به دورهٔ قبل مربوط به دورهٔ خوارزمشاهی نسبت به دورهٔ سلجوقی است.
(تاریخ (۲) - درس ۱۲ و ۱۰، ص ۱۳۱، ۱۰۷ و ۱۰۶) (تاریخ (۳) - درس ۳، ص ۳۸؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۱۲. گزینه ۱ درست است.

بررسی عبارت‌های نادرست:
(ب) و (ت): پس از رسیدن به نخست‌وزیری رضاخان، برای رسیدن به اهدافش ابتدا پیشنهاد کرد به جای حکومت سلطنتی، نظام جمهوری در کشور برقرار شود و پس از سرکوب شورش خزل و بعضی شورش‌های پراکندهٔ دیگر با توجه به امنیتی که رضاخان به وجود آورده بود، محبوبیت او افزایش یافت.
(تاریخ (۳) - درس ۷، ص ۹۳ و ۹۴؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۱۳. گزینه ۱ درست است.

توضیح گزینه‌های نادرست:
(۲) تظاهرات مسالمت‌آمیز تاسوعا و عاشورا، مربوط به دوران نخست‌وزیری ارتشبد اژه‌اری است.
(۳) حکومت نظامی اصفهان، مربوط به دوران نخست‌وزیری جمشید آموزگار است.
(۴) قیام مردم قم در سال ۱۳۵۶، مربوط به نخست‌وزیری آموزگار است.
(تاریخ (۳) - درس ۱۰، ص ۱۳۵ و ۱۳۶ و ۱۳۷ و ۱۳۹؛ سطح دشواری: دشوار)

جغرافیا

۱۱۴. گزینه ۴ درست است.

مرحله «الف» تجزیه و تحلیل اطلاعات پردازش یا مرحله چهارم است و مرحله «ب» تدوین فرضیه یا مرحله دوم است. پیش از این دو مرحله، طرح سؤال و بیان مسئله صورت می‌گیرد که در آن سابقه و پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران بررسی می‌شود.
با توجه به مراحل، تنها گزینه ممکن ۴ است.

نکات تکمیلی:

مراحل پژوهش در جغرافیا:

- طرح سؤال و بیان مسئله
- تدوین فرضیه
- جمع‌آوری اطلاعات
- پردازش اطلاعات
- نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات

(جغرافیا (۱) - درس ۲، ص ۱۰ و ۱۱ و ۱۲؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۱۵. گزینه ۱ درست است.

عبارت سؤال مربوط به دریای خزر است. (به ویژه تأکید بر ماهیان خاویاری)
گزینه ۲ مربوط به خلیج فارس و گزینه های ۳ و ۴ مربوط به دریای عمان است.
(جغرافیا (۱) - درس ۶، ص ۵۱ تا ۵۵؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۱۶. گزینه ۱ درست است.

آب و هوای کوهستانی

- افزایش بارندگی
- کاهش دما با افزایش ارتفاع
- میانگین دمای پایین
- بارندگی اغلب به صورت برف

آب و هوای معتدل خزری

- بارندگی زیاد
- اعتدال دما در طول سال
- پوشش گیاهی غنی

ویژگی آب و هوای گرم و خشک

- بارش کم و خشک هوا
- اختلاف شدید دما
- فقر پوشش گیاهی
- تبخیر و تعرق زیاد

ویژگی آب و هوای گرم و شرجی

- بارندگی اندک
- رطوبت نسبی بالا
- میانگین دمای بالای سالیانه

(جغرافیا (۱)، درس ۵، ص ۴۱؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۱۷. گزینه ۳ درست است.

کشتی های اقیانوس پیما مسافربری، مسافران را از مکانی به مکان دیگر در فواصل دور می برند و کشتی های کروز کشتی های تفریحی گردشگری هستند که مسافران را مدت محدودی روی آب گردش می دهند.
(جغرافیا (۲) - درس ۸، ص ۱۱۰ / جغرافیا (۳) - درس ۳، ص ۵۲ و ۵۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۱۸. گزینه ۲ درست است.

دقت کنید که صورت سؤال می خواهد بگوید چرا ناحیه بندی می کنیم و چرا تعیین مرز نواحی دشوار است.
* نکته: در نواحی انسانی مانند نواحی زبانی و قومی، تعیین مرز نواحی دشوارتر از نواحی طبیعی مثل نواحی خاک و یا زیست بوم هاست.
بررسی گزینه ها:

(۱) کاملاً برعکس این قضیه صادق است. وقتی از ناحیه ساوان به سمت صحرای بزرگ پیش می رویم؛ از ویژگی های ساوان کاسته می شود. (بارندگی کمتر می شود).

(۲) درست است. تعیین مرز نواحی انسانی کاری بسیار دشوار است. به دلیل اینکه مرگومیر و زاد و ولد و مهاجرت رخ می دهد.

(۳) عبارتی بی ربط است و بیشتر ناظر بر مفهوم «انسان ها نواحی را به وجود می آورند» است.

(۴) این گزینه نقطه مقابل گزینه (۲) است. تعیین مرز نواحی طبیعی آسان تر از انسانی است و از طرف دیگر، میان نواحی طبیعی، عوامل وحدت و همگونی یکسان نیست.

(جغرافیا (۲) - ترکیبی - درس ۱، ص ۶ و ۷ - درس ۲، ۱۵ و ۱۶؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۱۹. گزینه ۴ درست است.

تصویر صورت سؤال بیانگر بارندگی کوهستانی یا ناهمواری است؛ به دلیل اینکه گفته شده نواحی مرتفع و کوهستان ها در این

نوع بارندگی، نواحی مرتفع و کوهستان‌ها با توجه به شکل و جهتی که دارند، مانع آن می‌شوند که توده هوای مرطوب به‌طور افقی حرکت کند. در نتیجه، توده هوا در امتداد دامنه کوه به‌طرف قله می‌رود و هنگام صعود، دمای آن کاهش می‌یابد و دیگر نمی‌تواند رطوبت را در خود نگه دارد و بنابراین، موجب بارش می‌شود. گزینه (۱) صرفاً به این خاطر که نوع بارندگی را کوهستانی معرفی کرده شاید درست به‌نظر برسد اما موارد دیگرش درست نیست.

انواع بارش

- به‌طور کلی، سه نوع بارش وجود دارد:
- ۱- بارندگی همرفتی: در این نوع بارندگی، توده هوا از هوای مجاور خود گرم‌تر می‌شود؛ همراه با بالا رفتن، دمای آن پایین می‌آید و ابر تشکیل می‌شود و بارندگی صورت می‌گیرد. بارش‌های بهاری بیشتر از این نوع‌اند.
- ۲- بارندگی جبهه‌ای (سیکلونی): این نوع بارندگی بیشتر در محل جبهه‌ها به‌وجود می‌آید؛ جایی که توده‌های هوا با یکدیگر برخورد می‌کنند.
- ۳- بارندگی کوهستانی (ناهمواری): در این نوع بارندگی، نواحی مرتفع و کوهستان‌ها با توجه به شکل و جهتی که دارند، مانع آن می‌شوند که توده هوای مرطوب به‌طور افقی حرکت کند. در نتیجه، توده هوا در امتداد دامنه کوه به‌طرف قله بالا می‌رود و هنگام صعود، دمای آن کاهش می‌یابد و دیگر نمی‌تواند رطوبت را در خود نگه دارد و بنابراین، موجب بارش می‌شود.

یخ‌آب سرد و متراکم می‌شود.

لرزه‌های کومولوس

جریان‌های همرفتن

هوای سبک‌تر به سمت بالا می‌رود و سرد و متراکم می‌شود.

هوای گرم‌تر و سبک‌تر و مرطوب ناحیه استوایی

هوای سرد و متراکم ناحیه قطبی

تشکیل ابر، تراکم و بارش

هوای مرطوب در امتداد کوه بالا می‌رود و سرد می‌شود.

دامنه خشک

دامنه مرطوب

دریا

(جغرافیا (۲) - درس ۳ - ص ۲۷؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۲۰. گزینه ۳ درست است.

فعالیت‌های اقتصادی به چهار گروه تقسیم می‌شود:

فعالیت نوع اول	فعالیت نوع دوم	فعالیت نوع سوم	فعالیت نوع چهارم
کشاورزی و دامداری	صنعت	خدمات	پردازش اطلاعات

بررسی عبارت‌ها:

(الف) مربوط به وضعیت خدمات در ایران است که از طریق سرمایه‌گذاری بخش دولتی انجام می‌شود و تقریباً در تمامی فعالیت‌های این حوزه، حضور دارد.

(ب) کشور ایران تلاش می‌کند با پیشرفت در صنایع نوین و فناوریانه، هم نیازهای داخلی را برطرف کند و هم با تولید و صدور کالاهای صنعتی پیشرفته، در بازارهای جهانی جایگاهی به دست آورد. پس این آن چیزی است که ایران برای آن در تلاش است.

(پ) همان کشاورزی است که در کشورمان تحت تأثیر محدودیت در منابع آب و خاک و ... کشورمان در تأمین برخی محصولات زراعی به واردات وابسته باشد.

(ت) صنعت (فعالیت‌های نوع دوم) در ایران به دو گونه دستی و ماشینی تقسیم می‌شود.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) فقط صنعت ایران دستی و ماشینی است و از سوی دیگر، بخش دولتی در خدمات سرمایه‌گذاری می‌کند.

(۲) مربوط به صنعت یعنی «ت» است.

(۳) دقیقاً ایران در زمینه کشاورزی به‌خاطر برخی عوامل وابسته به واردات است و تلاش می‌کند در زمینه پردازش اطلاعات پیشرفت کند.

(۴) شاید بتوان گفت ایران در زمینه صنعت به شکوفایی رسیده است ولی درباره «ب»، این گفته تاحدی نادرست است.

(ترکیبی - جغرافیا (۱) - درس ۱۰ / جغرافیا (۲) - درس ۷؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۲۱. گزینه ۳ درست است.

عبارت داده‌شده در صورت سؤال مصداقی از مرزهای تحمیلی است. مرزهای تحمیلی بیشتر از طریق سیاست یا جنگ تحمیل

می‌شود. اما مرزهای تحمیلی مرزهایی هستند که در تعیین آن‌ها شرایط فرهنگی در نظر گرفته نشده است. در نتیجه افراد یک ملت یا قوم را که دارای دین و زبان مشترک‌اند، از هم جدا می‌کند و موجب می‌شود در دو کشور همسایه و در دو حکومت جداگانه قرار بگیرند؛ مانند مرزهایی که کشورهای استعمارگر در قاره آفریقا بر مبنای قلمرو نفوذ و حاکمیت خود و بدون توجه به اقوام و فرهنگ‌ها ایجاد کردند و یا مرز بین کره شمالی و جنوبی.

(جغرافیا (۲) - درس ۱۰ - ص ۱۳۱ تا ۱۳۳؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۲۲. گزینه ۴ درست است.

توضیح گزینه‌های نادرست:

(۱) حمل‌ونقل لوله‌ای مناسب برای حمل مواد معدنی نیست.

(۲) حمل‌ونقل جاده‌ای برای مسافت‌های نزدیک (تا ۴۰۰) کیلومتر مناسب است.

(۳) آلاینده‌گی حمل‌ونقل جاده‌ای بسیار زیاد است.

(جغرافیا (۳) - درس ۳ و ۴ ص ۵۳ و ۵۸ و ۷۱؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۲۳. گزینه ۱ درست است.

با توجه به نمودار، سیل در این رود حدود ساعت ۱۱ آغاز و حدود ساعت ۱۸ خاتمه یافته است. اوج آبدهی رود در این سیل حدود ساعت ۳:۱۵ بوده است. (جغرافیا (۳) - درس ۵ - ص ۸۹؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۲۴. گزینه ۳ درست است.

ابتدا دو نصف‌النهار را به‌خاطر آنکه دو ناحیه متفاوت (شرقی و غربی) است را جمع کرده و پس از آن تقسیم بر ۱۵ می‌کنیم، عدد به‌دست آمده را با ساعت شهر «ب» که ۱۹ است را جمع می‌کنیم؛ زیرا ساعت منطقه شرق جلوتر از نیمکره غربی است.

* توجه: اختلاف ساعت براساس اختلاف طول ۱۲۵ درجه، ۸ ساعت و ۲۰ دقیقه (۵ درجه) می‌شود.

الف) اختلاف ساعت $90 + 35 = 125$ $125 \div 15 = 8:20$

* توجه: چون شهر «ب» در غرب گرینویچ قرار دارد پس ساعت «الف» از آن جلوتر است.

ب) $19 + 8:20 = 3:20$

(جغرافیا (۳) - درس ۴ - ص ۷۶؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۲۵. گزینه ۳ درست است.

با توجه به مقیاس فضای جغرافیایی و نظام مدیریت که یک فضای جغرافیایی را اداره می‌کند، نواحی سیاسی به انواع مختلف تقسیم می‌شوند. مانند ناحیه سیاسی فروملی که شامل روستا، شهر، بخش، شهرستان و استان که تحت مدیریت دهرداری، شهرداری، بخش‌داری، فرمانداری و استانداری قرار دارد.

بررسی گزینه‌های نادرست:

(۱) اشاره به نظام فئودال دارد که با نظام اداره کشور ما (تک‌ساخت) تطابق ندارد. وجود شورای شهر و روستا در جامعه ما نشان‌دهنده یک نظام تک‌ساخت است. (نه فدرال)

(۲) نابرابری اقتصادی در فضای جغرافیایی را هدف قرار داده است.

(۴) از بندهای مرتبط با موضوع مهاجرت در سیاست‌های کلی جمعیت بوده و توجه به مسئله جمعیت تهیه شده است.

(جغرافیا (۲) - درس ۹ و ۱۰ ص ۱۳۸، ۷۲، ۱۰۶ و ۱۱۸ / جغرافیا (۳) - درس ۲، ص ۳۵ / جغرافیا (۱) - درس ۷ ص ۷۲؛ سطح دشواری: دشوار)

منطق و فلسفه

۱۲۶. گزینه ۳ درست است.

دقت کنید که وقتی «الف» و «ب» هم مصادیق مشترک دارند و هم مصادیق اختصاصی، پس رابطه «الف» با «ب» عموم و خصوص من وجه است. در نتیجه، رابطه «الف» با «ج» و رابطه «ب» با «ج» عموم و خصوص مطلق می‌شود که در هر دو «ج» مفهوم خاص است. هنگامی که رابطه دو مفهوم با هم عموم و خصوص مطلق است، رابطه نقیض مفهوم خاص با اصل مفهوم عام (غیر ج با ب)، عموم و خصوص من وجه می‌شود.

قضیه‌های صادق رابطه عموم و خصوص من وجه میان «غیر ج» با «ب» عبارت‌اند از:

(۱) بعضی ب، غیر ج است. (۲) بعضی ب، غیر ج نیست. (۳) بعضی غیر ج، ب است. (۴) بعضی غیر ج، ب نیست. (منطق - درس ۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۲۷. گزینه ۱ درست است.

دقت کنید که در طبقه‌بندی درست هر طبقه نسبت به زیرمجموعه‌هایش رابطه **عموم و خصوص مطلق** دارد؛ اما دو مفهوم در یک طبقه با هم رابطه **تباین** دارند. مفهوم «جسم» عام‌تر از جسم نامی و جاندار است و حیوان (جسم نامی حاس) زیرمجموعه جسم نامی است. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) موجود زنده < جاندار < جانور

(۳) مربع، هم از لوزی خاص‌تر است و هم از مستطیل.

(۴) دقت کنید که هر چیزی با جزئی از خودش رابطه تباین دارد. پس رابطه لاستیک با اتومبیل، تباین است نه عموم و خصوص مطلق یعنی هیچ ربطی به یکدیگر ندارند. (منطق - درس ۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۲۸. گزینه ۴ درست است.

دقت کنید که در گزینه (۴) بیان شده که چون زندگی محدود به آنچه که تا به حال تجربه کرده‌ایم نیست؛ پس قطعاً باید صبور باشیم. گزینه‌های ۱ و ۳ استدلال تمثیلی یا تمثیل هستند و گزینه ۲ اصلاً استدلال نیست. (منطق - درس ۵؛ سطح دشواری: سخت)

۱۲۹. گزینه ۴ درست است.

برای به‌دست آوردن اصل مقدمه قیاس، ابتدا باید «بعضی الف ق است» را متداخل کنیم که می‌شود «هر الف ق است» و سپس آن را عکس کنیم که می‌شود «بعضی ق الف است». از آنجایی که «ق» حد وسط است پس نباید در نتیجه به‌کار رود و از این مقدمه، «الف» به‌عنوان جزئی از نتیجه قرار می‌گیرد.

دقت کنید که هر جزئی از مقدمه که علامت منفی داشته باشد این در نتیجه هم علامت منفی داشته باشد پس «الف» چه به‌عنوان موضوع نتیجه و چه به‌عنوان محمول باشد (چون نمی‌دانیم که مقدمه اول است یا دوم)، باید علامت منفی داشته باشد. در گزینه ۴، «الف» موضوع است و سور کلی دارد، پس علامتش مثبت است. (منطق - درس ۸؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۳۰. گزینه ۲ درست است.

ابتدا باید متوجه شویم که این قضیه از کدامیک از انواع قضیه شرطی منفصل است. پس دو سؤال می‌پرسیم:

(۱) آیا می‌شود این فرد هم چشم داشته باشد و هم نابینا باشد؟ بله. (دو نوع نابینا داریم، یا چشم دارد و نمی‌بیند یا چشمش تخلیه شده است.)

(۲) آیا می‌شود این فرد، نه چشم داشته باشد (چشم نداشته باشد) و نه نابینا باشد (ببینا باشد)؟ خیر.

پس این قضیه، منفصل مانع‌الرفع است. قضیه «هیچ دارای چشمی نابینا نیست» کاذب است؛ چرا که برخی دارای چشم‌ها، نابینا هستند. (منطق - درس ۹؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۳۱. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) مغالطه توسل به احساسات: ایجاد حس ترس و تهدید.

(۲) مغالطه تله‌گذاری

(۳) مغالطه مسموم کردن چاه

(۴) مغالطه توسل به احساسات: ایجاد حس رعب و وحشت (منطق - درس ۱۰؛ سطح دشواری: آسان)

۱۳۲. گزینه ۲ درست است.

مبانی و زیربناهای علوم در فلسفه بررسی می‌شوند که گاهی به آن فلسفه مضاف گفته می‌شود. فلسفه‌های مضاف یا درباره یک رشته خاص و یک موضوع خاص هستند. بررسی گزینه‌ها:

(۱) درباره معرفت‌شناسی و ابزار عقلی فیلسوف است که ربطی به فلسفه مضاف ندارد.

(۲) درباره فلسفه اخلاق صحبت می‌کند که فلسفه مضاف محسوب می‌شود.

(۳) درباره وجودشناسی سخن می‌گوید که مربوط به بخش ریشه‌ای فلسفه است.

(۴) درباره معرفت‌شناسی صحبت می‌کند که با بخش ریشه‌ای فلسفه در ارتباط است. (فلسفه (۱) - درس ۲؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۳۳. گزینه ۱ درست است.

افرادی که تفکر فلسفی دارند و دربارهٔ باورها می‌اندیشند، در بسیاری از موارد (نه همه موارد) به دانش درستی می‌رسند. پس امکان خطا و لغزش برای آن‌ها وجود دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) با تحلیل طرز فکر و عقاید دیگران می‌توان اهداف افراد را حدس زد نه اینکه به‌صورت قطعی دریابیم.

(۳) باورها، فلسفه نیستند بلکه فلسفه را می‌سازند.

(۴) آنان که کمتر به امور بنیادین می‌اندیشند و دنباله‌رو دیگران در اغلب موارد به هدف درستی نمی‌رسند اما نمی‌توان گفت لزوماً هدف و معنای زندگی این افراد اشتباه است. (فلسفه (۱) - درس ۳؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۳۴. گزینه ۲ درست است.

هنگامی که انسان به خطای خود پی می‌برد یعنی خطاهای خود را شناخته است و این مطلب خودش مهر تأییدی بر امکان شناخت انسان می‌باشد. (فلسفه (۱) - درس ۶؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۳۵. گزینه ۱ درست است.

آگوست کنت یکی از مؤسسان پوزیتیویسم است که به نظر او و پیروانش هر امری که قابل تجربه نباشد بی‌معنا است و قابلیت بررسی علمی ندارد. پوزیتیویسم تنها شاخه جدید تجربه‌گرایی است که علی‌رغم نسبی‌گرایی یا پراگماتیسم، حس و تجربه را واقع‌نما می‌داند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) بیانگر دیدگاه پراگماتیسم است.

(۳) برای مثال نسبی‌گرایان هم معتقدند، شناخت هر کس نسبت به خودش اعتبار دارد. مفهوم گزینه ۳ عام و کلی است.

(۴) گروهی در تجربه‌گرایی که به شهود معنوی و تجربهٔ دینی به عنوان نوعی شناخت قلبی باور داشتند. (جیمز و برگسون) (فلسفه (۱) - درس ۸؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۳۶. گزینه ۳ درست است.

دقت کنید که اصل نظر ملاصدرا دربارهٔ حقیقت انسان این است که روح و جسم از هم مجزا نیستند (ردّ گزینه ۲) بلکه روح، نتیجهٔ رشد و تکامل جسم است، مثل پروانه که نتیجهٔ رشد و تکامل کرم ابریشم است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) در این گزینه اشاره دارد که یک چیز می‌تواند دو بعد داشته باشد. قطعاً گزینه (۳) دقیق‌تر نظر ملاصدرا را بیان می‌کند.

(۴) این گزینه بیانگر دیدگاه ماتریالیست‌ها است که نفس را جزئی از بدن می‌دانند. (فلسفه (۱) - درس ۱۰؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۳۷. گزینه ۱ درست است.

اینکه «هرچه برای خود می‌پسندی برای دیگران هم بپسند» قانون اول اخلاقی طبیعت‌گرایان است که با توجه به کسب منفعت و اینکه منافع فردی در گرو منافع جمعی است به آن رسیدند. اما این عبارت به تعبیری ترجمان دیگری از این جمله کانت است که «برطبق قاعده‌ای عمل کنید که بتوانید اراده کنید که قاعده مزبور، قانون کلی و عمومی شود». که کانت براساس حاکمیت وجدان به این تعبیر رسیده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) بیانگر دیدگاه کانت است.

(۳) بیانگر دیدگاه افلاطون، ارسطو و مسلمین است اما معیارهایشان متفاوت نیست.

(۴) بیانگر دیدگاه مادی‌گرایان است که از آن جایی که ملاک خوب و بد برایشان سود و زیان است و سود و ضرر هم نسبی است، پس اخلاق هم نسبی می‌شود. (فلسفه (۱) - درس ۱۱؛ سطح دشواری: سخت)

۱۳۸. گزینه ۲ درست است.

حمل دارای اشتراک لفظ بر حرف یعنی «حرف دارای اشتراک لفظ است». داشتن اشتراک لفظ ویژگی ذاتی حرف نیست پس این حمل، نیازمند دلیل است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) «مثلث، سه‌ضلعی است.» بی‌نیاز از دلیل است چراکه سه‌ضلعی بخشی از تعریف مثلث است.

(۲) «زمستان سرد است.» نیازمند دلیل است چراکه سرد بودن ویژگی ذاتی زمستان نیست و در مناطقی می‌توان برای این قضیه مثال نقض یافت.

(۳) «دایره منحنی است.» بی‌نیاز از دلیل است چرا که منحنی بودن، ویژگی ذاتی دایره است.

(۴) «پاندا رشدکننده است» بی‌نیاز از دلیل است چراکه رشدکننده یا نامی بودن ویژگی ذاتی و بخشی از تعریف هر جانور یا حیوانی است. (فلسفه (۲) - درس ۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۳۹. گزینه ۴ درست است.

هم هیوم، هم دکارت و هم فیلسوفان مسلمان، علیت را امری تجربی نمی‌دانند. از طرفی اینکه حس و تجربه موجب درک تکرار و توالی پدیده‌ها می‌شود، محل اشتراک تمام فلاسفه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) هیوم علیت را امری ذهنی و غیرواقعی می‌داند.

(۲) هیوم ملاک واقعی بودن را تجربی بودن می‌داند.

(۳) فلاسفه مسلمان، علیت را امری استدلالی و وابسته به درک اصل امتناع اجتماع نقیضین (بدیهی عقلی) می‌دانند. (فلسفه (۲) - درس ۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۴۰. گزینه ۲ درست است.

فقط علت تامه، وجودبخش است و علت ناقصه به تنهایی نمی‌تواند وجودبخش باشد؛ پس نمی‌توانیم بگوییم علت به هر نحوی وجودبخشی می‌کند. (فلسفه (۲) - درس ۳ و ۴؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۴۱. گزینه ۱ درست است.

دقت کنید که فلاسفه مسلمان اثبات عقلانی وجود خدا و پذیرش این اثبات را لازمه معناداری زندگی می‌دانند و باور به خدا کافی نیست. چرا که آن‌ها به این نکته قائل هستند که همانطور که فرض آب موجب رفع تشنگی نمی‌شود، پس اگر وجود خدا را هم اثبات نکنیم، زندگی معنادار نمی‌شود. به عبارتی وجود یا همان واقعیت است که می‌تواند نیازهای مادی یا معنوی انسان را برطرف کند. (فلسفه (۲) - درس ۱ و ۶؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۴۲. گزینه ۱ درست است.

مرحله سوم رشد عقلی که میان عقل بالملکه و عقل بالمستفاد است، عقل بالفعل است نه عقل فعال. دقت کنید که عقل فعال، عقل دهم از عقول متعالی و مجرد از ماده است. (فلسفه (۲) - درس ۸؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۴۳. گزینه ۳ درست است.

فراابی به‌علت آشنایی عمیق با تعالیم اسلام، توانست آموخته‌های خود را از افلاطون و ارسطو و سایر فیلسوفان گذشته را در یک نظام فلسفی جدید عرضه کند و فلسفه‌مشایی را در جهان اسلام بنا نهد. (فلسفه (۲) - درس ۹؛ سطح دشواری: ساده)

۱۴۴. گزینه ۴ درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) نجات بیان مختصری در فلسفه است.

(۲) الهیات شفا «کامل‌ترین مرجع حکمت مشائی» است.

(۳) دانشنامه علایی بیانگر ابواب مختلف حکمت و به زبان فارسی است. (فلسفه (۲) - درس ۱۰؛ سطح دشواری: آسان)

۱۴۵. گزینه ۴ درست است.

ملاصدرا برای اثبات وحدت وجود از اصالت وجود و اینکه وجود میان همه اشیاء مشترک است بهره برده است. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) نتیجه وحدت وجود (نه مقدمه آن)

(۲) در ارتباط با اصل مراتب داشتن وجود

(۳) در ارتباط با اصل مراتب داشتن وجود (فلسفه (۲) - درس ۱۱؛ سطح دشواری: آسان)

اقتصاد

۱۴۶. گزینه ۳ درست است.

الف) خوش‌بین: کارآفرینان واقع‌بین هستند اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی‌اند.

ب) شرکت تعاونی کسب‌وکاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند. در تعاونی تولید، تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت‌های اقتصادی با مقیاس بزرگ، گرد هم

می آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می کنند؛ بنابراین بخش «ب» در گزینه های ۲ و ۳ درست است.
 (پ) سازمان تولید مربوط به کسب و کار آقای حسنی از نوع شخصی است چون افراد دیگر صرفاً دستمزد (حقوق) دریافت می کنند و در سود و زیان شریک نیستند. در مورد احمد نیز برای آقای حسنی کار می کند و کارمند است، مفهوم سازمان تولید برای او معنا ندارد؛ بنابراین بخش «پ» در گزینه های ۱ و ۳ درست است.
 (فصل ۱ - ویژگی مشترک کارآفرینان موفق - انواع کسب و کارها - درس ۱ و ۲؛ سطح دشواری: آسان)

۱۴۷. گزینه ۲ درست است.

منظور از محاسبه عملکرد یک بنگاه اقتصادی، محاسبه میزان سود یا زیان انتهای سال آن است و برای این کار از این فرمول استفاده می کنیم:

هزینه های تولید - درآمد = سود یا زیان

گام اول: محاسبه درآمد:

ابتدا طبق فرمول درآمد را محاسبه می کنیم:

قیمت هر محصول $\times$ تعداد محصولات فروخته شده = درآمد

تومان ۹,۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = تومان ۱۲,۰۰۰ $\times$ ۸۰۰,۰۰۰

* نکته: (۱) درست است که این بنگاه ۱۴ هزار واحد محصول تولید کرده است؛ اما موفق شده است تنها ۱۲ هزار تا از آن را به فروش برساند. پس برای محاسبه درآمد، باید به تعداد محصولات فروخته شده توجه کرد.

(۲) دقت کنید باید تمام موارد به یک واحد پولی یعنی تومان محاسبه شود. برای همین قیمت محصول را از ریال به تومان تبدیل کردیم.

گام دوم: محاسبه هزینه های تولید:

هر هزینه ای که منجر به تولید کالای نهایی شود را باید در هزینه های تولید محاسبه کنیم.

(تمام هزینه ها باید سالیانه محاسبه شود، پس در هر مورد که هزینه ها ماهیانه بود، تبدیل به سالیانه می کنیم).

هزینه های تولید:

تومان ۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = حقوق سالیانه کارمندان IT

تومان ۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ = مواد اولیه سالیانه

تومان ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ = هزینه استهلاک

تومان ۳۵,۰۰۰,۰۰۰ = هزینه قبوض سالیانه

تومان ۷۶۸,۰۰۰,۰۰۰ = $۴,۰۰۰,۰۰۰ \times \underbrace{۱۲}_{\text{ماه}} \times \underbrace{۱۶}_{\text{۸ نفر تیم IT + ۱ مدیر}}$

۷ نفر نیروهای تبلیغاتی

تومان ۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ = حقوق سالیانه مدیر

تومان ۴۲۰,۰۰۰,۰۰۰ = $۵,۰۰۰,۰۰۰ \times \underbrace{۱۲}_{\text{ماه}} \times \underbrace{۷}_{\text{تعداد}}$

جمع هزینه های تولید = ۱,۹۰۳,۰۰۰,۰۰۰

گام سوم: محاسبه سود یا زیان:

$۹,۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۱,۹۰۳,۰۰۰,۰۰۰ = ۷,۶۹۷,۰۰۰,۰۰۰$

و از آنجایی که پاسخ مثبت شده است، پس بنگاه از عملکرد خود سود برده است.

(فصل ۱ - محاسبه سود و زیان - درس ۱؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۴۸. گزینه ۲ درست است.

الف) در قیمت ۱۶,۰۰۰ تومان میزان عرضه کالا ۱۰۰ واحد و میزان تقاضا ۸۰۰ واحد است؛ بنابراین:

کمبود عرضه یا مازاد تقاضا $۸۰۰ - ۱۰۰ = ۷۰۰$

ب) حداکثر پرداختی مصرف کنندگان در قیمت ۱۶,۰۰۰ با توجه به اینکه بیشتر از ۱۰۰ واحد کالا در بازار موجود نیست:

تومان $۱۶,۰۰۰ \times ۱۰۰ = ۱,۶۰۰,۰۰۰$

حداکثر پرداختی مصرف کنندگان در قیمت ۱۸,۰۰۰ با توجه به اینکه میزان تقاضا از ۶۰۰ واحد است:

$$۱۸,۰۰۰ \times ۶۰۰ = ۱۰,۸۰۰,۰۰۰ \text{ تومان}$$

$$\text{تومان } ۹,۲۰۰,۰۰۰ = ۱۰,۸۰۰,۰۰۰ - ۱,۶۰۰,۰۰۰ = \text{میزان تغییرات پرداختی خانوارها در دو قیمت}$$

پ) با اندکی افزایش قیمت، تولیدکنندگان انگیزه زیادی برای تولید پیدا کرده و ۷۰۰ واحد مازاد تقاضا در بازار برطرف خواهد شد؛ ۳۵۰ واحد مازاد عرضه در بازار از ۷۰۰ واحد کمبود عرضه بهتر است، چون علاوه بر سود بیشتر تولیدکنندگان، تنش کمبود کالا در بازار نیز پاسخ داده شده است. در این حالت، هم تولیدکننده نفع بیشتری کسب نموده و هم تقاضاکننده واقعی به کالای مورد نیاز خود رسیده است.

(فصل ۲ - منحنی عرضه و تقاضا - درس ۵؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۴۹. گزینه ۱ درست است.

الف) صرف نظر از منافع بهترین گزینه بعدی در ازای انتخاب گزینه موردنظر فرد را هزینه فرصت می نامند.

ب) با صرفه جویی و افزایش بهره وری و تعیین قیمت مناسب و جست و جوی بازارهای مناسب می توان بدون افزایش حجم تولید، مقدار سود را افزایش داد و بدون کاهش حجم تولید، هزینه های تولید را کاهش داد.

(فصل ۱ - هزینه فرصت - درس ۳؛ فصل ۱ - راه های دوری از زیان - درس ۱؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۵۰. گزینه ۲ درست است.

الف) نکته: هرگاه حرکت نقطه بر روی قید بودجه به سمت راست - پایین بود، از تعداد کالای مربوط به منحنی عمودی کم و به تعداد کالای مربوط به منحنی افقی اضافه می شود و در نتیجه هزینه فرصت برای محصول افزایش یافته، (یعنی گاز انبر) تعداد کالایی است که کاهش یافته اره زنجیری

ب) نکته: از آنجایی که مقدار کل بودجه را داریم، (۶ میلیارد تومان) می توانیم با در نظر گرفتن مقدار تولید در هر یک از نقاط روی نمودار، قیمت محصولات را هم محاسبه کنیم. تعیین قیمت هر واحد گازانبر با بررسی نقطه «ب»:

$$\text{تومان } ۳,۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۶۲۰ \times ۵,۰۰۰,۰۰۰ = \text{هزینه خرید } ۶۲۰ \text{ اره زنجیری}$$

$$\text{میلیارد تومان } ۲,۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۳,۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = \text{بودجه باقی مانده برای خرید گازانبر}$$

$$۲,۰۰۰,۰۰۰ = ۲,۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \div ۱,۴۵۰ = \text{قیمت هر واحد گازانبر}$$

تعداد گازانبر تولیدشده در نقطه «ب»

(فصل ۱ - قید بودجه - درس ۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۵۱. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه ها:

پیامد گزینه ۱) منجر به قیمت گذاری دستوری می شود که به طور ایده آل، مطلوب هیچ جامعه ای نیست مگر در شرایطی که دولت ناچار به چنین اقداماتی باشد.

۲) به حمایت از نظام سرمایه داری اشاره دارد و دولت را در حد حافظ منافع سرمایه داران محدود نموده است.

۳) نظر و عقیده پیروان سوسیالیسم و مارکسیسم را بیان می نماید که علاوه بر ایرادات وارده، از نقش کلان اقتصادی دولت در بازار نیز فاصله دارد.

(فصل ۲ - بازیگران اصلی در میدان اقتصاد - درس ۶ و ۷؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۵۲. گزینه ۱ درست است.

الف) برای اینکه تصمیم گیری منطقی باشد باید تمام منافع را با تمام هزینه ها مقایسه کنید و در نهایت به این نتیجه برسید که در گزینه هایی که شما انتخاب کرده اید، منافع بیشتر از هزینه ها است؛ بخش «الف» در گزینه های ۱ و ۳ درست است.

ب) مقایسه منافع و هزینه ها بخشی از تصمیم گیری منطقی است، اما بهترین رویکرد به نوع تصمیم شما بستگی دارد. دو نوع گسترده از انواع تصمیمات وجود دارد. اولین دسته به انتخاب یک گزینه از میان گزینه های مختلف می پردازد و دسته دیگر به انتخاب چه مقدار از هر چیز اشاره می کند.

(فصل ۱ - اصول انتخاب درست - درس ۳؛ سطح دشواری: متوسط)

۱۵۳. گزینه ۲ درست است.

- زمانی که بحث در برتری یک کشور در تولید محصولی در جهان و میان کشورهای مختلف است؛ صحبت از **مزیت مطلق** شده است. (موارد «ب» و «پ»)

- زمانی که تولیدات یک کشور در مقابل هم قیاس می گردد، **مزیت نسبی** در حال بررسی است. موارد («الف»، «ت»)

(فصل ۲ - مزیت مطلق و نسبی - درس ۷؛ سطح دشواری: آسان)

۱۵۴. گزینه ۱ درست است.

برای پاسخ به این سؤال، ابتدا باید شاخص توزیع دهکها یا شاخص توزیع درآمد را در هر ۲ جامعه محاسبه کنیم، که از فرمول زیر به دست می آید:

$$\text{شاخص توزیع درآمد} = \frac{\text{دهک دهم}}{\text{دهک اول}}$$

طبق توضیحاتی که در خصوص جامعه A داده شده است، افرادی که کمترین درصد از درآمد ملی را دارند در دهک اول و افرادی که بیشترین سهم را دارند، در دهک دهم قرار می گیرند.

$$\left. \begin{array}{l} \text{دهک اول} = 5 \\ \text{دهک دهم} = 20 \end{array} \right\} \text{جامعه A}$$

(ب)

$$\text{A} \text{ کشور درآمد توزیع شاخص} = \frac{\text{دهک دهم}}{\text{دهک اول}} = \frac{20}{5} = 4$$

الف) ابتدا باید شاخص توزیع درآمد کشور B را محاسبه کنید:

$$\text{B} \text{ جامعه} \left\{ \begin{array}{l} \text{دهک اول} = 3 \\ \text{دهک دهم} = (7 \times 5) - 2 = 33 \end{array} \right.$$

$$\text{B} \text{ کشور درآمد توزیع شاخص} = \frac{33}{3} = 11$$

* نکته: هرچه شاخص توزیع درآمد در کشوری بزرگتر باشد، یعنی توزیع درآمد در آن کشور نامناسبتر و ناعادلانهتر است و هرچه کمتر باشد، یعنی توزیع درآمد عادلانهتر و مناسبتر است.

$$\text{شاخص توزیع درآمد کشور B} = 11 > 4 = \text{شاخص توزیع درآمد A}$$

پس توزیع درآمد در کشور B نامناسبتر است.

(فصل (۳) - دهکها - درس ۱۱؛ سطح دشواری: متوسط)

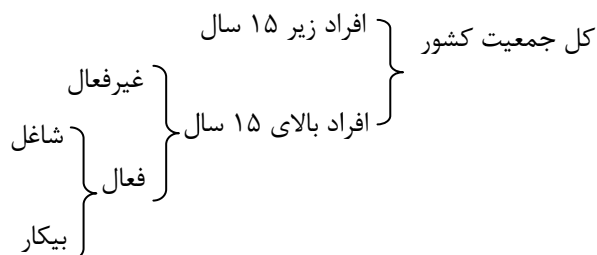
۱۵۵. گزینه ۴ درست است.

بررسی موارد:

- (۱) خدماتی مثل لوله کشی، خلبانی، رانندگی و معاینه پزشکی هم، تولیدند و در محاسبه لحاظ می شوند.
- (۲) تولید ناخالص داخلی تنها شامل کالای نهایی تولیدشده در همان سال است و شامل فروش اقلام دست دوم نمی شود.
- (۳) تولیدات همه شرکتها و افرادی که در ایران فعالیت می کنند باید لحاظ شود، یعنی اگر متعلق به خارجیها باشد.
- (۴) تولیدات ایرانیان در خارج از کشور چون داخل مرزهای ایران نیست، محاسبه نمی شود.
- (۵) نباید کالا و خدمات واسطه ای را محاسبه کنیم (رب کالای نهایی و گوجه کالای واسطه است) چراکه در این صورت دوبار محاسبه کرده ایم.
- (۶) کار بدون دستمزد نباید محاسبه گردد.
- (۷) این کار گرچه در خانه انجام شده، در مقابل پول بوده و باید در ارزش تولیدات محاسبه شود.

۱۵۶. گزینه ۳ درست است.

ابتدا این نمودار را رسم می‌کنیم تا متوجه شویم هر مورد را چطور باید محاسبه کنیم.

$$\underbrace{45}_{\text{کل جمعیت}} - \underbrace{15}_{\text{زیر ۱۵ سال}} = \underbrace{30}_{\text{بالای ۱۵ سال}}$$

* نکته: منظور از جمعیت بالای ۱۵ سال که در جست‌وجوی شغل نیستند، همان جمعیت غیرفعال است. در نتیجه کافی است با کسر آن از جمعیت بالای ۱۵ سال، جمعیت فعال را به دست آوریم:

$$\underbrace{30}_{\text{فعال}} - \underbrace{10}_{\text{غیرفعال}} = \underbrace{20}_{\text{فعال}}$$

حالا می‌توانیم میزان جمعیت بیکار را محاسبه کنیم:

$$\begin{aligned} \text{شاغل} - \text{فعال} &= \text{جمعیت بیکار} \\ 10 - 20 &= \text{جمعیت بیکار} \end{aligned}$$

$$\text{نرخ اشتغال} = \frac{\text{جمعیت شاغل}}{\text{جمعیت فعال}} = \frac{10}{20} = \frac{1}{2} = 50\%$$

(فصل ۳ - نرخ بیکاری - درس ۸؛ سطح دشواری: آسان)

۱۵۷. گزینه ۴ درست است.

تدبیر یعنی عاقبت‌اندیشی؛ پس از تشخیص، تهیه فهرست و مقایسه میان جریان‌های درآمدی و هزینه‌ای باید برای جلوگیری از کسری بودجه، چاره‌ای اندیشید و تدبیری به کار گرفت. ۳ مرحله اول مقدماتی الزامی برای تدبیر و تدبیر در امور برنامه‌ریزی بودجه تلقی می‌شود.

(فصل ۴ - مراحل بودجه‌ریزی ماهانه - درس ۱۲؛ سطح دشواری: آسان)

۱۵۸. گزینه ۳ درست است.

(۱) تعریف مسئله: بیان واقع‌گرایانه مسئله و راهکار حل مشکل

(۲) فهرست گزینه‌ها: مواردی که می‌تواند مسئله را حل کند.

(۳) تعیین معیارها: اولویت‌بندی معیارهای ضروری و مکمل در حل مسئله

(۴) ارزیابی: سنجش گزینه‌ها براساس معیارها

(۵) تصمیم‌گیری: انتخاب گزینه نهایی

(فصل ۴ - خرید مقایسه‌ای - درس ۱۳؛ سطح دشواری: آسان)

۱۵۹. گزینه ۱ درست است.

قیمت کالا در ابتدای سال دوم معادل قیمت کالا در انتهای سال اول است و برابر ۵,۰۰۰ تومان خواهد بود.

اما برای تعیین قیمت کالا در ابتدای سال سوم باید به روش زیر عمل نماییم:

(نرخ cpi سال دوم $\times$ قیمت قدیم) + قیمت قدیم = قیمت کالا در ابتدای سال سوم

$$5,000 + \left(5,000 \times \frac{10}{100}\right) = 5,000 + 500 = 5,500 \text{ تومان}$$

(فصل ۳ - محاسبه تورم - درس ۹؛ سطح دشواری: دشوار)

۱۶۰. گزینه ۳ درست است.

(الف) حجم پول در گردش عبارت است از مجموع اسکناس و مسکوکات، سپرده‌های دیداری و چک‌پول؛ بنابراین حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت و سپرده‌های غیردیداری (که شامل حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت و بلندمدت نیز می‌شود)، جزو حجم پول در گردش به شمار نمی‌رود.

(ب) نرخ تورم، درصد افزایش سالانه سطح عمومی قیمت‌هاست.

(پ) نوسانات نرخ ارز بر ارزش پول ملی ما اثر منفی می‌گذارد و منجر به کاهش قدرت خرید پول ملی و در پی آن منجر به تورم می‌شود.

(فصل ۳ - تورم و نقدینگی - درس ۹؛ سطح دشواری: آسان)